

PREDSEDNIK TRUMAN je šel po svojem zgodovinskem govoru 12. marca, ko je napovedal preokret ameriške zunanje politike, na počitnice v Florido in potem za nekaj dni na ribolov. Gornja slika ga predstavlja, ko srka mehko pijačo. Na desni je njegov prijatelj Ragar Sermon.

Ureditv Nemčije za vnanje ministre težavna naloga

Molotov za izpopolnitev weimarske republike. — Francija hoče decentralizacijo rajha. — Marshall in Bevin za ustavo po anglo-ameriškem modelu

Nemčija se smatra že dolgo dobo za najkulturnejšo deželo na svetu. Pod Hitlerjem pa se je oglašala za vzvišeno ljudstvo, ki mu je zgodovina poverila vladno nad svetom.

Kaj z rajhom v bodoče? Kot pod kajzerjem tako i pod Hitlerjem je Nemčija izgubila in sedaj ji drugi pišejo bodočnost. V Moskvi se že več tednov prerokajo o nji naš državni tajnik Marshall, sovjetski vnanji minister Molotov, in pa Bevin za Anglijo ter Bidault za Francijo, ki sta ministra enakega čina.

Nemčija je v industrializaciji prvenstvena dežela na svetu. Vzelo je dolgo, predno so jo došle Zed. države. Ampak Nemčija trdi, da je to njena, ne naša — namreč ne ameriška zasluga temveč da smo postali kar smo le po posnemanju nemških znatnosti.

Toda vzlic porazu je treba glede Nemčije nekaj ukreniti, kajti tako kot je ne more ostati. Država je lahko tepena, a ostane vzlic temu na zemljevidu. Kakšna torej naj bo bodoča Nemčija?

Štirje ministri — trije načrti Molotov v imenu Sovjetske unije predlaga preureditev Nemčije v centralizirano demokratsko državo. Njegov načrt določa v nji civilne, svobodščine, svobodo tiska, veroizpovedanja, in pa naredbe, ki naj ji bi pomagale v ekonomsko obnovo, ne pa v obnovitev militarizma.

Bidault v imenu Francije zahteva razkosanje Nemčije v posamezne države s čimvečjo avtoriteto, in centralna vlada pa naj bo pristržena, ker da le na ta način bo vzeta možnost za obnovitev nemškega militarizma.

Naš državni tajnik Marshall, angleški Bevin ter sovjetski Molotov menijo, da ako bo po volji Francije, se bo v razdruženji Nemčiji spet pojavil kak Bismarck, ali pa Hitler, ki jo bo znova združil, oborožil in svet pahnil v novo vojno. Kar se Nemcem najbolj čudno zdi, je to, da jim novo ustavo kujejo tuji ljudje.

Strah Francije Nemčija je silno razbita, toda ima 70 milijonov ljudi. Kar je odraščeni, so mehaniki, izvežbani boljše kot katerikoli drug narod na svetu. Francoski vnanji minister Bidault ima to dejstvo na konferenci v Moskvi, kot ga je imel na sestanku velike četvorice v Parizu, vedno pred očmi. Francija s svojimi 45 milijoni

PREUREJEVANJE SVETA V NOVE BLOKE IN NOVA "RAVNOTEŽJA" — ZA MIR . . .

Pred I. svetovno vojno sta obstajali dve zvezi: Kajzerjeva Nemčija, Franc-Jozefova Avstro-Ogrska, Umbertova Italija ter Turčija in Bolgarija. (Italija se je tej zvezi med vojno izneverila.)

Na drugi Velika Britanija, Francija in carjeva Rusija. In njim ob strani, a še ne takrat v zvezi z njimi — tedaj še ne posebno upoštevane Zed. države. In pa Japonska, Kitajska itd.

To "ravnotežje sil" je leta 1917 propadlo in nastala je po prvi svetovni vojni nova kombinacija. Na eni strani spet Velika Britanija s Francijo, Japonska le še v hladni zvezi z njima, Zed. države so šle ob tej paradi na pločnik in jo gledale, češ, mi nismo več zraven.

Pa so le bile — bodisi vsled svojega bogastva in zaradi svoje militaristične (pomorske) sile.

Drugega ravnotežja tedaj ni bilo. Italija se je tajala v ekonomski in politični krizi. In Sovj. unija pa ni imela na vsem svetu niti ene vplivne prijateljske države.

Tako je šlo do postanka fašizma in nacizma. Tedaj se je začela igra "ravnotežja" znova. Začet jo je Hitler, še prej pa Mussolini. Avstrija je vprizorila klerofašistični puč, padla je španska republika, Japonska je začela v Aziji za svoj "živiljski prostor" na svojo roko in Anglija je s Francijo iznenada spoznala, da sta sami ostale.

Tehnica "ravnotežja" se je obrnila k oči Rim-Berlin.

Stara igra imperializma Velike Britanije je izgubljala. Dati je bilo treba Hitlerju Čehoslovaško, že pred njo Avstrijo, dajali so mu posojila, koncesije in pa material za oboroževanje.

Poskus, da se v protitež pridobi v zvezo z Anglijo, in Francijo spet Rusijo, kakor pred prvo svetovno vojno, se ni obnesel. Kajti ker je bila vsa politika zavratna in tajna — taka, kakršno je mislil Woodrow Wilson za zmerom odpraviti, je v nji prav tako lahko ribaril v kalnem Hitler kot Chamberlain, Daladier in drugi taki, ki so skušali ohraniti mir brez da bi fašizmu stopili za vrat.

Pakt, ki ne glede kako bi ga kdo rad pozabil — namreč zaobljuba dvajsetletnega prijateljstva med Berlinom in Moskvo pa je vrgel še tisto malo evropskega ravnotežja s tira in začela se je vojna.

Anglija ni bila še nikoli toliko osamljena kakor v tistih letih. K sreči je imela v Beli hiši prijatelja, ki je skrbel, da je začela prejemati podporo iz Zed. držav v tim izdatnejši meri. In nato je Japonska s svojim napadom poskrbela, da so šle Zed. države direktno v vojno.

Vse to je zgodovina.

Ku je pa se nova zgodovina — novo ravnotežje sil — nova "visoka politika".

Sovj. unija si je zgradila svoj "slovanski blok", v katerem je tudi Albanija, Vnanja Mongolija ter več ali manj nekaj drugih dežel.

Anglosaška diplomacija tega procesa ni gledala rada, pa se je odločila za novo taktiko ravnotežja. Churchill se je večkrat požuril v Washington, da skuje anglo-ameriško zvezo in je uspel.

Tako se okrog sovjetskega bloka plete nov cordon sanitaire. V Sredozemlju naj tvorijo to ograjo Grčija in Turčija, Perzija in razne druge dežele. V zapadni Evropi Francija, Belgija, itd. V Aziji Kitajska, Japonska in ameriški del Koreje.

Nauki dolgotrajne stavke unije UAW pri Allis Chalmers

Chicago Tribune z dne 24. marca ima kričeč naslov preko vse prve strani: da je stavka v tovarnah kompanije Allis Chalmers v West Allisu, Wis., končana in da je stala \$100,000,000.

Vodil jo je lokal 248, pripadajoč uniji avtnih delavcev (CIO). Trajala je 329 dni.

Predsednik unije Walter Reuther je skušal stavko čestokrat poravnati, a ob enem je kritiziral vodstvo lokalne unije, češ, da mu je več za "komunistično politiko" kot pa za interese članstva. In da le vsled te njegove hibe je stavka izgubljena.

Trdijo, da sta dva odbornika prej omenjenega lokal — Robert Buse in Harold Christoffel — člana komunistične stranke in da sta unijo vodila po navodilih od zgoraj.

Ona dva odgovarjata, da so take insinacije le pretveza za zakrivanje trme, ki jo goji vodstvo kompanije proti uniji.

Ko se je stavka pred letom pričela, je ta unijski lokal imel enajst tisoč članov. Oziroma toliko delavcev je šlo na stavko.

Shoda iste unije, ki ga je sklicala minulo nedeljo, se je udeležilo kakih 1500 članov. Glasovali so z nad dvetretjinsko večino, naj se stavko prekliče in delavci naj se svobodno vrnejo.

To je bila prva velika stavka unije UAW, ki je bila v celoti izgubljena. Vodstvo pravi, da bo začelo z organiziranim delom znova v tovarni in potem spet predložilo družbi svoje zahteve. Toda poznaveči razmer trdijo, da je sovražstva med delavci vsled te stavke toliko, da unija UAW še dolgo ne bo postala to kar je bila pri Allis Chalmers pred konfliktom.

Že po nekaj mesecih stavke so se mnogi začeli vračati na delo, v preprčanju, da je bitka za unijo izgubljena. Kompanija trdi, da se jih je izmed 11,000 vrnilo šest tisoč in najela je mnogo novih delavcev. Na stotine stavkarjev pa si je poiskalo delo drugje.

Ostale je podpirala unija UAW iz svoje centralne blagajne, ki se je vsled dolgotrajnega konflikta baje izčrpala.

Unija je skušala vse v svoji moči, da bi stavka uspela. Imela je okrog tovarne na stotine — večkrat po par tisoč piketov, da bi ustavili obrat. Toda ko se je šerif odločil kompanijo protektirati, je najel deputijeve, prišla je vsa westalliska policija, rezerve milwauske policije in pa še kompanijski stražniki, in tako so si stali nasproti piketi in pa nad tisoč oboroženih moč raznih političnih oblasti.

Mnogo avtov je bilo v spopadih razbitih, veliko glav okrvavljenih, šipe pobite, ječe napolnjene. In končno, stavka je izgubljena. Naj reče kdo o vodstvu unije kar hoče, dejstvo je, da se na strategijo že od začetka ni razumelo. In prav tako je dejstvo, da se je kompanija odločila (Konec na 5. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Predsednik Truman je 22. marca spet podrezal v javnost. Napovedal je vojno komunizmu tudi v Zed. državah, ne samo v Grčiji, na Turškem in drugje po svetu. Odločil je, da morajo merodajni, oddelki zvezne vlade preiskati prošlost vseh svojih uslužbencev in dognati, da-li so lojalni tej deželi ali pa kakemu tujemu izmu.

V službi zvezne vlade je nad dva milijona uradnikov in raznih vesčakov. Bivši Diesov kongresni odbor za raziskavanje protikomunističnih aktivnosti je trdil, da je na plačilni listi zvezne vlade tisoče komunistov in soptnikov. Pokojni Roosevelt se ni hotel podati pritisku, dasi je bilo, proti mnogim njegovim uradnikom v kongresu veliko vpitja, še več pa v reakcionarnem tisku. Sedanji predsednik Truman pa se je odločil, da ako je pripravljen potrošiti milijone dolarjev proti komunizmu na Grškem in Turškem, je pač njegova dolžnost, da poizve, da-li so vladni uradniki delodajalcu in svoji zastavi lojalni, ali pa če kdo izmed njih cika k zastavi, ki ima za svoj simbol srp in kladivo.

FBI (zvezna detektivska služba) je dobila s Trumanovim naročilom ogromno novega dela. Preiskati zgodovino dveh milijonov ljudi in več bo vzelo časa. In kot poročajo iz Washingtona, bo to davkoplačevalce stalo od petnajst do dvaindvajset milijonov dolarjev. Naloga preiskovalcem bo sicer olajšana, ker jim je Truman določil, naj si preskrbe podatke iz arhivov bivše Diesove kongresne komisije. Ampak če bodo tisti podatki veljali za merodajne, bo moral iz vladne službe vsakdo, ki je količjak liberalnih nazorov.

Zvezna "čistika" je naperjena tudi proti "fašistom". Ker pa je svojstvo fašistov boj proti komunizmu, Rusiji, rdečkarstvu, za

krščanstvo in take reči, se njim ni bati. V strahu pa so taki liberalci, ki so se včasih družili v "soptniških" firmah. Kajti Truman je odločil, da kar jih je v Diesovem seznamu označenih za komunistične satelite, naj to velja tudi v sedanji preiskavi zveznih uslužbencev za mero-dajno. In kdor je bil v njih član, naj se ga odslovi. To je torej prva protirdečarska gonja v zadnjih par desetletjih, ki obeta postati še bolj histerična kot pa tista, ki je plamela rdečo prvo svetovno vojno proti socializmu in je je bilo konec šele ko je predsednik Harding Eugena V. Debsa izpustil iz ječe.

Obisk angleškega kralja v Južno Afriko je stal Anglijo veliko denarja. Z njim je šla žena in dve hčeri. In pa kajpada celo kredo dvornega spremstva. Za to potovanje je angleška admirali-teta dala preurediti svojo naj-novejšo bojno ladjo H. M. S. Vanguard v sobane, kabine, jedilnice in za razne druge udobnosti njegovega veličanstva, kar je stalo \$680,000. Tako je bilo poročano v parlamentu, ker so nekateri poslanci zahtevali, naj se jim pove, koliko ta luksuz stane. Tu niso ušeti stroški potovanja, ne razni drugi izdatki s straženjem kralja in njegove družine, ne zdravniško spremstvo in ne izdatki za pojedine in služinčad. Vzlic temu tako dragemu dvornemu luksusu pa je v Angliji zelo malo takih, ki se bi zgrazili proti njemu. Dvor je simbol njihovega imperija. In ka razpade, bo menda tudi angleškega rojalizma konec.

Sava Kosanović v prizadevanjih za nabavo ameriškega žita Jugoslaviji ni uspel. Naša vlada ga ji ne da niti za zlat denar. Ambasador Kosanović je argumentiral, da Jugoslavija potrebuje žito za pomladansko setev in da ga je pripravljena takoj (Konec na 5. strani.)

"SVOBODA" TISKA V ANGLIJI DELA LABORITOM NIČ KOLIKO PREGLAVIC

Že lani je premier Attlee v imenu delavske vlade zapretil uvesti preiskavo o časopisju, ki naj bi dognala, kdo prav za prav kontrolira tisk v Angliji, kdo mu narekuje uredniško politiko in kdo žanje dobičke.

Vlada je resno obljubila uvesti tako preiskavo—in če se že vrši, ni bilo od takrat o tem še nič vzburljivega slišati. Kar pomeni, da Attlee svoje namere proti monopolnemu tisku v Angliji ni še izvršil.

Vendar pa je delavska stranka v skrbih. Kajti čeprav je radio pod njeno kontrolo, je ves ekonomski aparat še vedno tako organiziran, da imajo toriji tudi po radiu, ne samo v tisku, še vedno glavno besedo.

Ker je bila letošnja zima za Anglijo katastrofalna — najprvo mraz in zameti, potem še več in več zame-tov, nato promet napol ustavljen, in na pomlad pa de-ževje, topljenje snega in silne povodnji, je moralo ljudstvo skozi pomanjkanje, v stanovanja ni dobilo kuriva, v trgovinah ni bilo jestvin.

Časopisje po vsi deželi pa je — s par izjemami, zvrtačo krivdo za prežebanje in ekonomsko stagna-cijo na "socialistični program" delavske stranke.

O sabotažnem početju premogovniških baronov in o vremenskih uimih je molčalo, ali pa pisalo o njih tako, kot da to sploh niso nikakršni vzroki, temveč da je vsemu kriva le sanjaška taktika in politika labo-ristske stranke.

Kakor v tej deželi, so tudi v Angliji skoro vsi veliki časopisi posest sindikatov in multimilijonarjev. In ko tukaj, so tudi dnevniki ter tedniki v malih mestih last bogatih kombinacij, bank in pa imovitih posameznikov. In naravno, urejevani so po naukih torijske stranke, Attlee in Bevin pa nimata kam, da se bi branila ali pa napadala.

Namreč njuno časopisje ne doseže tiste mase, ka-teri bi rada govorila.

Odbor delavske stranke se je odločil temu storiti konec z ustanovitvijo 400 novih listov širom dežele, ki se bodo spustili v boj s torijskimi publikacijami. To je dobro, posebno ako se bo delavska stranka ločila od torijev tudi v vnanji politiki, ne samo v notranji.

Prikrita ofenziva proti UMWA uspeva

da bi bilo nadaljevanje boja proti njemu zmanj.

Dne 19. marca je Lewis premogarjem sporočil, da čeprav ni še nove pogodbe z operatorji, naj vzlic temu ostanejo tudi po 31. marcu na delu.

S tem je propadlo staro načelo unije, da premogarji brez pogodbe z operatorji ne delajo.

Bilo je veliko poskusov, da se bi zastopniki unije ter magnati premogovne industrije sestali in se potrudili sestaviti novo pogodbo, toda je ostalo le pri tipa-njih za sklicanje tako konferen-ce. Posebno trmoglavi so premo-govni baroni v južnih državah. Njih namen je odpraviti "zaprti delavnic" in ugonobiti unijo.

Rovi so, sedaj, pod "vladno upravo". To se pravi, pri uho-dih v rove vihra zvezdasta zastava in kompanijsko osobje operira

rove "v imenu federalne vlade". Dobicek gre kajpada lastnikom, kakor prej.

Operatorji so pod tako aran-žirno zaščiteni, le unija se ne sme ganiti. In sedaj je vsled odloka vrhovnega sodišča še bolj brez moči.

Po prvi svetovni vojni je bila nekakaj mogočna UMWA prva u-darjena vsled depresije, ker se je v premogovni industriji pričela prej kot pa v drugih obratih. Vr-šile so se stavke za stavko in bile so skoro vse izgubljene. Premo-garji so silno trpeli, kajti raztre-se so po neštetih kempah, od-visni so bili od kompanij za ži-vež in za stanovanja, za zdravni-ško oskrbo itd. Sploh, živeli so v "fevdalnih" razmerah. Profita-lačni "operatorji" si žele povra-tek v tiste čase in vlada jim po-maga.

Dne 20. marca je J. L. Lewis spet udrihal po Trumanu, ker je slednji imenoval za načelnika bi-roja rudarstva (Bureau of Mines) nekoga Jamesa Boyda.

Boyd se po Lewisovem mnenju na rudarstvo nič ne razume. Nje-gova naloga bi bila predvsem skrbeti za varnost delavcev v premogovnikih. A uradniki U.M.W.A. so uverjeni, da bo rajše pazil na koristi profitarjev kot pa na življenja premogarjev.

Lewis je republikanec. Nekaj let je bil Rooseveltov pristaš. Todo vzlic temu, da imajo sedaj v kongresu večino republikan-cov, se na svojega Lewisa pri skle-panju postav in v najemanju ljudi kot je James Boyd, nič ne ozirajo.

Uniji premogarjev se v teh okoliščinah obeta spet temna bo-dočnost.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE SLOVANSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za pričetek v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1908.

Editor: Frank Zeitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2884

Sedanji svetovni konflikt poudarjan vse preveč pod slepilnimi gesli

Ali smo v vojni, ali nismo? Ne še z orožjem, razen mimogrede na Kitajskem, v Grčiji, v Paragvaju, v Palestini, deloma v Indiji, po malem v Egiptu itd. Toda to, kar imamo sedaj, je "svetovna psihološka vojna". Ali kot smo rekli v takih borbah prej: to, kar se sedaj vrši, je le nova "živčna" vojna, ki pripravlja tla za tretji svetovni krvavi spopad.

Kdo je vzrok temu?

Hearstov tisk dokazuje, da je edina agresivna dežela na svetu sedaj Sovjetska unija in da le ona je provokativna.

Se pred Trumanovim govorom pred skupno kongresno zbornico dne 12. marca je naš nadomestujoči državni tajnik Dean Acheson kongresni komisiji za vnanje zadeve na vprašanje o politiki Sovjetske unije dejal, da jo smatra "za agresivno in ekspanzivno". V Kremlo so protestirali, toda državni tajnik Marshall jim je odgovoril, da je Acheson govoril službeno v duhu svoje vesti.

Predsednik Truman je preokrenitev naše vnanje politike dramatično oznanil pred kongresniki in senatorji in poudaril, da od sedaj velja naša borba komunizmu po vsem svetu. A za začetek si je zvezna vlada izbrala za svoji glavni točki v boju proti "komunistični ekspanziji" Grčijo in Turčijo.

Od tistega dne, ko je Truman napovedal vojno komunizmu, je propagandni aparat zvezne vlade neumorno na delu.

Ako pride do spopada, je treba ljudstvo na to prej pripraviti, torej pripovedujemo mu, da smo tu mi le za branitev svobode narodov. In da jih z našo intervencijo rešujemo pred "totalitarnim komunizmom".

Seveda, mi imamo svobodo tiska, a tisk pa imajo v posesti ljudje, ki take svobode po svoje razumejo. Kar hočejo, je obvarovanje privilegijev, ne pa civilnih in raznih drugih svobod.

To, da sta v tekmi dve zadnji resnični velesili na svetu — o tem ni nobenega dvoma. Kakor Washington, tako ima Moskva velike ambicije.

Henry Wallace želi, in deluje, da bi prišlo med njima do učinkovitega sporazuma. V ta namen se je odločil iti na obisk v Anglijo, da pridobi Attleeja, Bevina in njune tovariše za taktiko sprave namesto da se bi nasprotstva ostrila kot se sedaj.

Socialistični tednik Reading Labor Advocate pa ugotavlja, da ker je to konflikt ne samo med imperialisti ampak je tudi razrednega značaja, so se Zed. države pod Trumanom odločile za boj proti "marširajočemu komunizmu", da otmu svoj kapitalizem in kjer drugje še na svetu ga bo mogoče obvarovati.

Vsled tega je naša lajna sedaj navita v borbo za svobodo držav in narodov. Branili jih bomo — tako zagotavljajo naši državniki, pred komunističnim omreženjem kjerkoli na svetu. Nekateri drugi, bolj resni, pojasnjujejo, da smo se za sedaj odločili štiti Grčijo in Turčijo, le v načelu smo se izrekli o slednji enako politiko kjerkoli bo potrebno.

V Sredozemlje bomo, ali pa smo že poslali še dodatno bojno mornarico, z mogočno nosilko letal, ki naj demonstrira našo silo. Demonstrira proti komu? Seveda ne proti Grčiji in ne proti Turčiji temveč proti USSR in njenemu "slovanskemu bloku".

Nadomestujoči državni tajnik Acheson je 20. marca kongresni komisiji dejal, da vzlic tej novi politiki ameriške vlade ne vidi nobenega vzroka, čemu bi naj to imelo novo svetovno vojno za neizogibno posledico.

To se pravi: Mi smo vzeli rojalistično, reakcionarno, napofasistično Grčijo pod svoje varstvo, in prav tako i Turčijo, ki je sicer tudi reakcionarna, napofasistična, toda manj korumpirana kot pa je grški režim.

Torej če se "slovanski blok" ne bo zganil, potem ni nobene nevarnosti, da bi vsled tega nastala nova vojna.

Kajpada, nihče pa ne ve, kaj med tem lahko še pride.

Državni podtajnik Acheson pravi, da je ta naša živčna ali pa psihološka vojna napovedana v namenu štiti svobodne narode v svobodnem življenju. Rusija je totalitarna, njene satelite so v sistemu vlade posnemajo, torej se tej kugi ne sme dopustiti, da se bi širila izven mej svojega bloka.

"Ako bomo nastopili sedaj odločno in energično za program, v kakršnega verujemo, bomo se uspeli. Pozneje bo prepozno." Ko je Acheson to izgovoril, so mu izjavo odobraval republikanci in demokrati. Kajti oboji se enako boje razliva komunizma po Evropi. Komunizem pa je njim le dejstvo, da kamor pride, so bogataši ob svojo lastnino.

Kapitalizem nima sedaj v Evropi nobene dežele več, v kateri bi bil še utrjen. Ne le v Angliji, tudi v Franciji, Čehoslovaški, v Italiji in celo v Švici je omajan.

Ker je nekaj mogočno social-demokratsko gibanje razbila najbolj prva svetovna vojna in ga nato izpodkopal še kominterni s svojo ofenzivo — pod Zinovjevom in drugimi, ki jih ni več, se je kapitalizem ojačal, toda umetno.

Močan in zdrav je le še v Zed. državah in v Kanadi.

In res, v naši deželi imamo produkcijo, ki ji ni primere. Imamo srečo in zelo dobre letine v kmetijstvu. In pri tem treba pomisliti, da je naša agrikultura že veleindustrijski obrat, za katerim je tudi sovjetsko kolektivno kmetijstvo še daleč za. A vendar v Washingtonu in v New Yorku čutijo, da če pade ta naš industrijski ter kolosalni agrikulturni aparat s tira, kaj potem?

Tako je prišel Truman 12. marca pred kongres ter poudaril, da je treba ustaviti pohod komunizmu. In zato smo si brez vojne

"SANJE" premogarev, kot jih predstavlja gornja skica, so se ponekod uresničile. A sedaj se proti njihovi organizaciji spet kuje zarota. Vsled njih so kopači črnega diamanta že nič koliko pretpeli. (Citajte o tem članek na prvi strani v tej številki.)

Slovenska ženska zveza izjavlja, da je "pretrgala zvezo" s SANSom

V Slovenski ženski zvezi se je na pobudo Am. domovine, duhovnika Gabrovška ter drugih sličnih pričela afeta proti dveh, oziroma trem članicam, ker so vzlic svarišom se vseeno pustile svoja imena v odborniškem seznamu SANSa.

KSKJ, oziroma njen gl. tajnik, je stike pretrgal čim so prišli Titovi ljudje ha krmilo Jugoslavije, toda jih je (v KSKJ) precej drugih, ki dvomijo, da je bilo to pravilno, namreč Zalarjev umik. Smatrajo, da se Jugoslavija pač preosnavlja, kajti take, kakor je bila pred vojno, ni hotela več nazaj niti skupina, ki jo je zastopal Rev. Kazimir Zakrjšek.

V Slovenski ženski zvezi pa je ostalo nekaj članic, ki so bile sicer v Sansovih odborih, ne da bi delovale za SANS. Ker se niso uprle "glavnim voditeljem" SANSa, je bil nanje narejen pritisk, naj se umaknejo.

To je povzročilo v SZZ skoraj razkol. Končno so se prizadele članice podale in tako je Gabrovšek "častno" zmagal kot prej že v KSKJ.

Mesečnik "Zarja", ki je glasilo SZZ, ima v svoji marčni številki na prvi strani s črkami v obliki oglasa sledeče sporočilo, z željo, da ga ponatisnejo tudi "drugi slovanski listi":

SLOVENSKI AMERISKI JAVNO-

STI SPOROČAMO:

Odbor SZZ pretrgal zvezo s

SANSom

Na seji glavnega odbora sloven-

skoga narodnega sveta (SANS), vr-

šči se 21. februarja, 1947 v Slo-

venskem narodnem domu, Clevel-

and, O. je bila sprejeta resignaci-

ja glavne predsednice Albine No-

vak in glavne tajnice Josephine Er-

javce. S tem je v veljavi tudi izstop

glavne predsednice Albine Novak

iz odbora: "Združeni odbor Jug-

slov. Amerikancev" (UCSSA). (Mrs. Marie Prislund je pa izstopila

18. oktobra, 1944)

ZMOTA ČLANKOV V ZARJI

POPRAVLJENA

Uredništvo izjavlja, da obizuje

članek v Zarji, decembra 1945. Pr-

va poročila o razmerah v stari do-

movini, so marsikoga vrgla s tira,

tako tudi nas, da smo v svoji zmo-

gli, z objavo članka, izlili tudi tiste,

ki so se borili za katoličanstvo. Pro-

simo, da se dotična objava opusti.

ČLANICE IN ODBORNIC

Vas pa prosim: imejmo vedno

pred čemi dejstvo, da je Slovenska

ženska zveza ustanovljena, posluje

in ostane na KATOLIŠKEM TEME-

LJU. Od nas se pa pričakuje, da bo-

mo vselej in povsod branile dobro

ime članice naše organizacije.

Albina Novak, glavna predsedni-

ca-urednica.

Druge slovanske liste prosimo, da

ponatisnejo to izjavo.

Rene še niso zaceljene

Vzlic tej kapitulaciji pa je iz

zapisnika odbora SZZ (objavljen

v marčni številki Zarje) razvi-

dno, da so "zamere" ostale in da

se bo moral "ubežni" duhovnik

Gabrovšek precej truditi, pre-

dno bo njegova zmaga res to

kar je hotel da bo.

Iz poročila predsednice SZZ

Albine Novak je razvidno, da so

se napadene članice čutile užaljenim, ker se je v njihovo organizacijo umesal Rev. Franc Gabrovšek, "begunec iz Slovenije".

Zapisnik odbora SZZ z dne 29. januarja (objavljen kot že rečeno v marčni številki Zarje) pravi o tem:

Glavna predsednica (in urednica Zarje Albina Novak) poda obširno sliko o stvari v kolikor je bila njej znana. Povedala je, da jo je Mrs. Otoničar povabila v soboto 4. januarja potom telefona na sestanek, ki je bil sklican za 7. januarja. Popoldne 7. januarja, pa dobi drugi poziv od Mrs. Otoničar, da ni treba priti na sestanek, ker ji ne bo dovoljen vstop. Vztrajala je, da se bo udeležila vseeno, ker nobena seja Slovenske ženske zveze ji ne more zabraniti vstopa. Toda odgovor je bil, da ne bo smela v dvorano. Ker ni hotela delati nobenemu neprilici, je ubogala in ni šla na sejo. Takoj po seji pa dobi poročilo, da je bilo na sestanek pet duhovnikov in med njimi je imel največ za povedati Rev. Franc Gabrovšek, begunec iz Slovehnje, kateremu so najmanj poznane zadeve Slovenske ženske zveze. Mrs. Novak se ni mogla preučiti logiki sklicateljev in voditeljev tega sestanka. Kot glavna predsednica bi morala imeti vsaj toliko priznan prestiž, da je navzoča, kadar gre za poslovanje in obstoj organizacije, kakor je bilo objavljeno v časopisu. Čudno se sliši če ne sme biti navzoča tisti, ki je obdolžen prestopka.

Tri dni po tej seji, pa dobi sledeči odtis od originala, ki vsebuje nekaj zahtev, katere se imenuje resolucija. Pismo, ki je prišlo s tem, je bilo naslovljeno na Mrs. Albina Novak, 6512 Bonna Avenue, to je brez vsakega čina. Odbor tudi ni bil lastnoročno podpisani, ampak kar na stroju. Torej brez vsake formalnosti ali spoštovanja do glavnega odbora.

Na sestanek so bile sklicane delegatnje in odbornice Obijskih podružnic. (Delegatnje prav za prav imajo besedo samo na konvencijah.) Zastopane so bile podružnice št. 10, 14, 15, 18, 21, 25, 32, 40, 47, 49 in 50. Navzočih je bilo vseh skupaj okrog 50 oseb in med temi niso bile vse odbornice in tudi ne vse članice Zveze.

Resolucije se glase:

1. Od glavnih odbornic, ki so še vedno v odboru SANSa zahtevamo v smislu pravil in sklepov zadnje konvencije, da takoj odstopijo iz odbora SANSa, ki očitno dela proti katoliškim interesom.
2. Ravno tako zahtevamo od predsednice, da takoj izstopi iz "The United Committee of South Slavic Americans", ki je v bulletinu (dec. 1946) nastopil z vso sovražnostjo proti katoličanstvu.
3. Svoj odstop iz SANSa in

UCSSA morajo prizadeti objaviti v "Zarji" v prihodnji številki, v drugih listih v teku enega tedna potem, ko so jim te resolucije dostavljene.

4. "Zarja" mora preklicati in popraviti, kar je pisala v dec. številki 1946 proti slovanskim katoličanom v njih težki borbi proti komunizmu.

5. Da pokaže Zveza, da se drži katoliških načel in da hoče korakati z drugimi katoličani v boju proti komunizmu, želimo, da daruje prva seja glavnega odbora primerno vsoto za Ligo katoliških slovanskih Amerikancev.

6. Glavni seji priporočamo, da pošlje — po SANSu toliko zasrnavovanemu slovanskemu škofu — dr. Gregoriju Rožmanu izraz udanosti naše Zveze v hvaležen spomin na njegovo bivanje med nami v času clevelandškega evharističnega kongresa.

7. Pooblašamo odbornice št. 25: Jennie Krall, Frances Brancel, Mary Otoničar in Dorothy Strniša, da te resolucije v imenu zbranih delegatij in odbornic podpišejo in pošljejo na pristojno mesto.

8. V slučaju, da bi se zgornji sklepi ne izvršili, sklicemo nov sestanek, kjer eventualno sklenemo korporativni izstop iz Slovenske ženske zveze.

Cleveland, 7. januarja 1947.
Jennie Krall, predsednica.
Frances Brancel, podpredsednica.

Mary Otoničar, tajnica.
Dorothy Strniša, blagajničarka.

ODGOVOR IN POJASNILA

Glavna predsednica poroča, da je dobila nešteto vprašanj od članic in odbornic, ako je imela Mrs. Otoničar pravico sklicati sejo brez tehtnega vzroka in če so osebe, ki so prišle na ta sestanek, brez naročila od svojih podružnic, imele pravico glasovati v imenu podružnic. Na ta vprašanja je samo en odgovor: da so pravila narejena za glavne odbornice kot za članstvo in nobena nima pravice ignorirati pravila ter nastopiti po svoji volji ali pa na pritisk zunanjih sil, ki nimajo opravka z organizacijo. Storjena je bila velika napaka. Na zadnji konvenciji je bila sprejeta točka 200, ki dovolj jasno tolmači, kako se imajo vršiti sestanki, kjer se glasuje o resolucijah in protestih. Toda nova točka se je popolnoma prezrla, kar se lahko smatra za kršenje pravil.

Glavna predsednica dalje poroča, da je pisala Mrs. Otoničar, da ji naj pošlje imena navzočih odbornic, ki so zastopale podružnice, kakor tudi imena odbornic, ki so glasovale za predložene resolucije. Do časa te seje ni prejela nobenega odgovora v tem oziru. Glavni urad tudi ni prejel za to sejo nobenih tozadevnih poročil. Ker se je vsa stvar izvršila proti pravilom, bi se morala položiti na mizo brez vsakega upoštevanja. Toda glavna predsednica hoče, da se vzame vseeno v pretres na tej seji, da pride v zapisnik in prizadejim članicam se pojasni sledeče:

Mrs. Prislund je javno izstopila iz častnega mesta v odboru SANSa, kot poročano v Zarji meseca novembra 1944. Albina Novak in Josephine Erjavce sta od časa zadnje konvencije prenehali vsa aktivnost v odboru SANSa kakor je bilo tudi objubljeno po novi predsednici na konvenciji. Poslali sta tudi resignacijo predsedniku SANSa, ki je sporočil, da bo ista predložena v sprejem glavnemu odboru na seji, ki se vrši meseca februarja v Clevelandu, ker zadnjih pet mesecev ni imel ta odbor nobene seje in zato se to ni prej izvršilo. Sprejem resignacije bo objavljen v Zarji, kar lahko ponatisnejo tudi drugi listi. Zarja se je še enkrat oprostila in to se lahko ponovi, da bo zadovoljeno.

Dalje, glavni odbor nima nobene pravice prispevati za Katoliško ligo, ker zadnja konvencija je odločila, da Zveza vzdržuje svoj Solninski in dobrodelni sklad, ki je namenjen za pomoč šolarjev v Ameriki in revnim otrokom v stari domovini. Vsaka podružnica pa lahko prispeva kamor odloči članstvo in tudi posamezna članica lahko daruje za vse dobrodelne svrhe.

Ko se je leta 1938 vršil izlet v staro domovino, je glavna predsednica Mrs. Prislund zbrala skupaj deputacijo zletnic, ki je šla osebno do dr. Gregorija Rožmana in se mu zahvalila za obisk v Ameriki ter v izraz hvalež-

nosti mu izročila primerno vsoto v imenu Zveze in navzočih za Baragovo semenišče.

Za čitatelje tega lista izid te afere ni nobeno presenečenje, ker smo od vsega začetka trdili, da je sloga, pričeta na prvem zboru Slovenskega ameriškega narodnega sveta umetna. Kajti čim pride do načelnih vprašanj, bodo razlike in končno neizogibna ločitve.

Tri rojakinje, ki so več ali manj vseeno poskušale ostati "zraven", pa so jih morale veliko preslišati. S svojo izjavo so napravile naloženo jim pokoro in tega poglavja je sedaj konec.

TISKOVNI SKLAD

PROLETARCA

III. IZKAZ

Prejeto do 15. marca 1947.

OHIO:

Cleveland: Klub št. 49 JSZ \$50.
(Poslal A. Bozich.) John Krelbel poslal \$17. Prispevali so: Rose Jurman \$10, Mrs. Matt Estenik \$2, J. Use-ničnik \$2; po \$1: L. Lemut, Frances Setan, L. Lovko. — Anton Jankov-
vich poslal \$8. Prispevali so: Jos. Maslo \$5; L. Zalaznik \$2, F. Ipavec \$1. — Joseph F. Durn \$3.50. Frank Podborssek \$1.
Girard: Dr. št. 49 SNPJ \$10. (Poslal John Rovnan, tajnik.) John Kosi-n 75c.
Wadsworth: Anton Pečnik \$4.
Fairport Harbor: Lovrene B. Mc \$3.80.
Barton: John Vitez \$1.75; D. J. Lotrich \$1.
Lisbon: Jacob Bergant \$1.75; Karl Bogataj \$60c.
Powhatan Point: John Gitzel \$50c.

ILLINOIS:

Waukegan: Martin Judnich \$5; John Zakovšek \$1.50; Frank Zabeč \$1. J. Butcher 50c, K. Kozlevchar \$1. (Poslal M. Judnich.)
Chicago: Tončka Urbanz \$2, John Marolt \$1, Mirko Ciganich 50c.
Clarendon Hills: John Olip \$2.20.
Hinsdale: Nikolina Božičnik \$3.50.
Auburn: John Mozina 50c.
Witt: John Perme 50c.

PENNSYLVANIA:

Hermine: Anton Zornik poslal \$6.00. Prispevali so: A. Sadar (Brownsville) \$2; J. Debelak (Blairsville) \$1; J. Resnik (Hostet-ter) \$1; V. Resnik (Pleasant Unity) \$1; A. Petrovič (Carnegie) 50c, J. Volk (Masontown) 50c.
Sharon: Jos. Cvelbar \$2.
Vandling: Jos. Cebular \$2.
Tire Hill: Anton Stražisar 50c.

WISCONSIN:

Milwaukee: J. Jerman \$2; J. Tamle \$2; C. Kramer \$1; L. Barbo-rich \$5. (Poslal L. Barborich.)
West Allis: Jos. Radelj \$1.
Owen: John Kadunc \$1.

INDIANA:

Indianapolis: Mary Stroj \$4.50; L. Urbančič \$1.
Gary: Jos. Vukosinich 50c.
MINNESOTA:
Buhl: Max Martz \$1.75.
Duluth: John Kobi \$1.50.

NEW YORK:

Brooklyn: Walter Dergane na-bral \$1.70; Jos. Petek 50c.
Gowanda: Jim Dekleva \$1.50.
Detroit, Mich.: Frank Kuhovski \$3; Martin Menton \$1; Matt Klarich \$1. (Poslal Jos. Korsic.) Janko Zor-nik \$3; Jože Menton \$2.
Washington, D. C.: Mary Suglich \$1.00.
Cle Elum, Wash.: Mary Zevart 50c.
Kemmerer, Wyo.: J. H. Krzsmik 75c.
Elm Grove, W. Va.: Anton Bogo-lin \$2.
Skupaj \$172.55, prejšnji izkaz \$566.36. Skupaj \$679.91.

TOLE MI NE GRE V GLAVO?

Kako to, da nimamo nikdar dovolj denarja za ljudsko zdrav-stvo in šolstvo, imamo pa ga za podpiranje reakcionarnih, na-politističnih vlad po svetu, to mi nikakor ne gre v glavo!

TOLE MI NE GRE V GLAVO?

PRIPOVEDNI DEL

WANDA WASILEWSKA:

Iz ljubezni

(Nadaljevanje.)

"No, vidiš," je rekla Marija, "jaz sem tudi rekla..."

"Mislite, sestra?"

"Kakšen si, saj ti Olja vendar piše..."

"Da, seveda. Ampak jaz mislim... morda je tako, a ko pridem..."

"Ne, ne, saj je jasno. Ali morda nisi bral pisma ali kaj?"

"Kako da ne? Bral... včeraj in danes... a vendar..."

"Eh, ti bedaček, koliko pa bi bila sicer vredna tvoja deklica? Vrneš se, skupaj bosta delala..."

"Kako bom delal?" se je grenko nasmehnil.

"Naredili ti bomo protezo in boš delal. Zena ti bo pomagala, otroke boš imel in ti bodo pomagali..."

"Otroke..."

"No, seveda. A sedaj moraš samo mirno ležati, da se bo vse čimprej zacelilo. Da boš šel čimprej domov, k Olji. Ali boš mirno ležal?"

"Če je tako — bom."

"In zdravnik bo ubogal?"

"Za dobro..."

"In pripraviti se bomo sestre obkladati z raznimi prilikami ni dovoljeno."

Postal mo je nerodno.

"Kako bi sedaj... morda bi jim vi, sestra, rekli? Ne vem kako..."

"Ne, sam jih prosim oprosteno. Glej no, zmerja lahko, za oprosteno je morda vi, sestra..."

"Bom pa sam."

"Seveda sam. Sedaj pa grem, ti pa spi in da ne bo več preprirovi!"

Sele na stopnicah je Marija opazila, kako pozno je že. Naglo je zapenjala plašč. V srcu ji je gorel radostni plamen kot daljni pozdrav od Gregorja, kot prisrčen stisk njegove zagorele roke.

Hitro je stekla po stopnicah. V veži je našla na Voroncova.

"Se vedno tu?" se je začudil.

"Nekoliko sem se zamudila."

Odšla sta skupaj v svetlikajočo se somrak ulice, v mrzli veter, pod snežne dežne kaplje. Zgoraj je bilo videti nebo, ki se je danilo, tu spodaj med hišami pa svetloba še ni pregnala mraka.

Marija se je spotaknila.

"Daj mi roko! Tema je še, tu pa so povsod luknje."

Oprla se je na njegovo roko in nenadoma začutila, da je strašno utrujena. V daljavi se je zasvetil moder plamenček, pripeljal se je tramvaj. Voroncova ji je pomagal sesti v prenapolnjeni voz.

"Ali si zelo trudna?"

"Zakaj?"

"Če bi me povabila na škodolico čaja, preden greš spat, se ne bi branil."

Nasmehnila se je.

"Doktor bo blagovolil obiskati mojo ubogo sobo? Čaj me čaka, popijeva ga skupaj."

"Imenitno! Strašno malo me

mika iti domov. Brr, kakšno jutro!"

Tramvaj je ropotal in cvilil, zibal se na ovinkih in po njegovem taktu se je zibala množica ljudi, ki je tesno napolnila voz. Marija je zaprla oči. Sedaj se peljeta s tramvajem domov, ona in Griša. Griša jo je objel z eno roko, da bi jo zavaroval pred sunki. Samo malo ji je treba nagniti glavo in že čuti na licu raskavo suknjo njegovega plašča.

Starka, ki jo je nekdo sunil, ko se je prerivala proti izhodu, se je začela kregati. Surovo so ji odgovorili. Sedaj se bo zaslišal vesel Grišin glas in vsa publika se bo zasmejala in spor obeh razdraženih ljudi se bo razbil in v smeju in šalah.

A Griše ni bilo. Tu jo je Voroncova čuval pred pritiskom ljudi, ki so rinili k izhodu. Griše ni bilo. Nekatere druge — kdo ve kje? — se razlega sedaj njegov vesel glas. Kje neki je v tem deževnem, mrzlem, temnem jutru. Morda gre po neznani poti, morda se plazi po blatu, morda spi v okopu? Kje je Griša?

In zopet kot davi ob postelji ranjenega rdeč-armeja: čeprav slep, čeprav brez rok, brez nog...

"Izstopiti morava!"

Zdrnila se je. Ni se mogla takoj spomniti, kje se nahaja. Ah, da, tramvaj, tu je postaja.

Spet sta bredla po blatu. Na mračnem nebu so se jasno risali obrisi hiš. Temni, nepotrebni svetilniki so bili kot mrtva drevesa brez vej. V stanovanjih so še gorele luči, ki so medlo svetile skozi razpoke v zastorih iz temnega papirja.

Tu je njen dom. Upehala se je, ko je šla po stopnicah navzgor. Mrtvaško so se svetile električne svetilke, zastrite z modrim papirjem. Ob njihovi svetlobi je obraz Voroncova nenadoma izgledal star in izet.

Mati je nevoljno dala gostu roko in ne da bi odgovorila na pozdrav, odšla v kuhinjo.

"Mama, čaja, samo zelo vročega!"

"Se vročega... Ni te dočakati. Gori, gori, zavre in se spet ohladi, tebe pa ni in ni."

Marija se je z vzdihom olajšanja zleknila v star, oguljen naslonjač. Iztegnila je noge. Roki sta ji brez moči omahnila.

"Trudna si," je tiho rekel Voroncova, pozorno motreč sence, ki so ji legle okrog oči in okrog ust, okrog ust.

"Strašno," je pritrdila Marija. Ni se ji ljubilo govoriti. Počivati, počivati! Vesela je bila obiska. V njegovi prisotnosti se je počutila nekako bolj mirno in brez nevarnosti. Samo mati je, kakor navadno, smatrala za potrebno, pokazati svojo sovražnost do gosta. Varuhinja Grišinih pravic...

Res, Grišinih pravicam je pa res potrebno varstvo!

"Zakaj se smeješ?"

"Smejem?" se je začudila.

"Ah, saj res. Spomnila sem se, da mama igra pri nas menda vloga tašče."

Voroncova se je mučil z vžigalnikom. Silni plamenček se je vžigal in takoj spet ugašal.

"Tam na mizici so vžigalice."

Ni jih mogel najti. S težavo je vstala in odprla predalček. Njen pogled je padel na fotografijo. To je bil Griša. Griša, kot živ, z veselim bleskom oči, s smelo dvignjeno glavo. Griša...

"Ali si danes operiral?"

"Da, veš..."

Priprla je oči. Videti je bilo, kakor da pozorno posluša, slišala pa ni niti besedice. Objel jo je polsopen, dremanje pri zavesti. Od daleč je prihajal glas Voroncova, toda ni razumela smisla njegovih besed. Bila je daleč, pri Griši. Pripovedovala mu je o Vasji, o njegovem globokem obupu, o pismu njegovega dekleta, o tem, kako ji je pomagal on, Griša. Kajti on ji je pomagal, on ji je narekoval besede, ki jih je bilo treba povedati, odzval ji je tezo utrujenosti, odzval njegovega nasmeha na njenih ustnicah je morda prepričal bolj kakor besede. Griša...

"Ali ne?" je priplaval do nje in ljubeznivo je pritrdila:

"Seveda, seveda..."

Voroncova je nadaljeval s svojim pripovedovanjem. Besede so šumele kakor potok. Griša je imel drugačen glas. Nenadoma je zaslišala ta glas v resnici. Jansen, kipeč od radosti, ki je zvenela v vsakem njegovem tonu, celo tedaj, kadar je govoril o najbolj navadnih, nepomembnih rečeh.

Po hodniku je šel nekdo v copatah. Tatjana Petrovna je prinesla na podstavku čajnik in dve škodolici.

"Kaj pa vi, mama, ne boste pili z nama?"

"Jaz sem že pila," je neprijetno odgovorila in zmignila z rameni. Ne, njej niso ugajali ti obiski. Nekam preveč pogosto se pojavlja pri njih doktor. In čeprav se Marija na videz ne briga zanj, vendar... Čudni obiski ob osmih zjutraj... Če bi sedela in skupaj z njima pila čaj, bi to pomenilo, kakor da odobrava, kar ji ni všeč, kar smatra za nedostojno. Storkljaje s pohojnimi opetniki svojih copat je odšla v drugo sobo in trdno zaprla vrata za seboj.

"Sladkorja ni," je rekla Marija, kakor da bi bilo potrebno o tem govoriti, ko je bilo že prej znano, da sladkorja ni. Vse, kar so dobivali na karte, je Tatjana Petrovna skrbno hranila za črni dan, ki bi utegnil priti.

"Kakšne svetle lase imaš, Marija," je nepričakovano rekel Voroncova. Zasmejala se je.

"Doktor je šel sedaj blagovolil to opaziti? Kakšna pozornost. Ko sem bila majhna, so me dečki dražili z belko. Strašno sem bila huda in mislila sem, da bodo lasje vedno tako beli. Pozneje so nekoliko porumeneli."

Ne, že zdavnaj je vedel, kakšne svetle lase ima. Ampak sedaj, ko je nalivala čaj, se je tako sklonila, da je luč namizne svetilke osvetlila kodre, ki so se ji vsuli na čelo in jih spremenila v venec prozorne, skoraj srebrne megle. Gledal je ta sijaj, priprte, temne trepalnice, ravno črto nosu in v srcu ga je zabolelo. Nekaj vsega je bilo v vsaki njeni kretnji. V vsakem njenem koraku je bila neka večna živa sila, prihajajoča iz najglobljih virov. Celo kadar je bila zelo utrujena, kadar jo je srečeval na hodniku v bolnišnici po štirindvajseturnem dežurstvu, ko so modrika-ste sence legle pod njene oči, celo tedaj je bila v njenem obrazu radostna mladost.

To privlačno mladost je prinašala v bolnišniške sobe in premagovala z njo mrak in vročine prikazni in obup odhajajočega življenja in sence dvigajoče se smrti bolj in laže kot starejša, bolj ocenjene in izkušene sestre. Kaj ji je dajalo to moč, kaj je prebujalo v njej ta smehljaj, ki je komaj izpreminjal obrise ust, a vendar osvetljeval ves obraz z neko notranjo svetlobo?

Na to vprašanje ni hotel odgovoriti. Saj ni prvič opazil njene mnogo pomembnega pogleda, ki ga je vrgla na fotografijo. Njen nasmeh je bil skoraj odraz

drugega, moškega nasmeha, Gregorjevega nasmeha. Mož, ki ga ni videla že skoraj leto dni, je bil tu, ni je zapustil niti za minuto. Živela je od njegovega nasmeha, iz njega je črpala svojo moč.

Voroncova je počasi mešal z žličko po škodolici. Zasmejala se je. "Ni treba mešati, saj ni sladkorja," je rekla s takim tonom, s kakršnim je razlagala nekaj popolnoma samo ob sebi umevnega trmastemu, razvajenemu ranjencu.

"Ne, kar tako sem," se je zmešal, "da bi se čaj prej ohladil, zelo je vroč," je pojasnil, a odložil je žličko.

Marija je pila v majhnih požirkih in držala škodolico v obeh rokah. Ah, kako prijetno je počivati, piti vroč čaj, čutiti, kako se toplota, ki prihaja iz železne peči, razliva po vsej sobi. Samo če ne bi bilo treba govoriti. Tako malo se ji je ljubilo govoriti. Težko je bilo premikati ustnice, a na drugi strani, nevljudno je, kazati zanimanje samo z nasmehi in prikimavanjem.

Odprla je radio. Da, to je najboljši način. Poslušati godbo. Če ti ni všeč, lahko tudi ne poslušas, ampak govoriti ni treba.

Priplaval je pesem. Nekoč pred mnogimi leti jo je rodila daljna steza, v njej je šumel veter nad brezkončnimi travniki, žuborela je reka, ki je valila svoje vode v neskončno daljavo, v ogromno razburkano morje. Motiv se je utešil v pesem, v cloveški glas, v zvonek, žalosten spev. Besed ni treba poslušati. Plove pesem o Griši, o njegovem vselem nasmehu, o dnevih srečne mladosti, o jablanah, o vejah jablane, v katerih so cvetele zvezde v junijskih, julijskih nočeh. O peskovitih stezah v smrekovem gozdu. O grmih malin, pokritih z rdečkastimi jagodami. O besedah, ki sta jih šepetala iz ust v usta, iz srca v srce. O sončni skupini poti.

Pesem je obmolknila in nenadoma se je srce bolesto skricalo. Marija se je obvladala. Ne, ne, Griša živi, blizu je, v zraku se že razlega njegov smeh, zvenijo njegove besede. Se čuti krepki stisk njegove zagorele roke z belo brazgotino na prstu. Čuj, gosli so ujele zvok Grišinega glasu, zapele v slavčevi pesmi, razpršile se v srebrnem slapu zvokov. Griša, Griša, je šepetala srce. V njem je bila nemirna, nedoumna radost, brezmejna sreča, da Griša živi. Morda se potika po daljnih poteh, morda leži v strelskem jarku, morda se pripravlja na napad, živi pa le, Griša njen Griša...

(Dalje prihodnjič.)

Prihodnja seja kluba št. 1 bo zelo važna

Chicago, Ill. — V petek 28. marca bo v SDC, 2301 S. Lawndale Ave., redna seja kluba št. 1 JSZ. Na dnevnem redu bodo važna poročila posebno o sporedu, ki ga pripravljamo za priredbo v korist Proletarca. O tem je več na drugem mestu.

Člane in članice kluba ter druge prijatelje lista vabimo, da se te seje gotovo udeležijo.

Po končanem dnevnem redu bo sledila važna diskuzija o pomenu nove vnanje politike Zed. držav.

Na svidenje v petek 28. marca! — P. O.

NAUKI DOLGOTRAJNE STAVKE UAW PRI ALLIS CHALMERS

(Nadaljevanje s 1. strani.)

la stavko razbiti neglede na stroške.

Uradni podatki pravijo, da so izdali stavkarji na plačah 20 milijonov dolarjev, kompanija na produkciji pa okrog 65 milijonov. In politične oblasti pa okrog četr milijona za vzdrževanje svojih straž okrog tovarne.

Neveste v Nemčiji

Iz ameriških armadnih krogov poročajo, da pride letos v Zed. države 6.000 nemških deklet, ki so se v Nemčiji poročile z ameriški vojniki.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3724 WEST 26TH STREET

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8446

If no answer — Call

Austin 5706

DEKLETA Ameriškega Rdečega križa v Severni Kitajski strežejo gostom.

NAŠE AKTIVNOSTI

Zbira ANNE BENIGER

Naša zastopnica v Indianapolisu (Indiana), Mary Stroj je poslala vsoto za 15 izvodov koledarja, za tri celoletne naročnine na list in \$1 v tiskovni sklad, ki ga je prispeval Louis Urbančič. Ob enem je prispevala listu v podporo ves popust od koledarja in od naročnin. V pismu pravi med drugim: "Vsebinsko koledarja je res lepa in zanimiva in vsak ga pohvali."

Martin Judnich iz Waukegana, upam, ne bo zameril, če tu citiramo njegovo pismo. V njemu pravi med drugim: "Koledarja sem vse razprodal. Lepa knjiga. Mnogo izbranega čtiva in slik je v nji. Vreden je \$2.50 ali \$3. Toda tu se jih vsako leto nekoliko težje razprodaja. Starejši se preselijo ali umro, mladina pa ne čita slovensko. Saj se v angleških listih pogleda le za lokalne novice, pa sportne vesti in še kaj takega."

Tukaj nas je kakih 3000 starih naseljencev, ki čitamo slovensko. Angleščine ne obvladamo popolnoma in je nikoli ne bomo. Po mojem mnenju bi se moralo na vsakih 1000 priseljencev razprodati vsaj sto izvodov koledarja, a jaz jih vsega skupaj komaj toliko razpečam. Iz tega se da izmeriti, kako kulturn narod smo."

Big Tony Tomšič iz Californije je poslal znesek za 25 izvodov koledarja in za dve naročnini. Poroča, da je veliko potoval v namenu, da dobi odjemalce koledarja, ker so tam jako raztreseni. (Op.—Dopis Big Tonyja o raznih stvareh je v tej številki.)

Iz Fontane, Calif., je poslal vsoto za 26 koledarjev John Petnik ter precej naročnin na list. (Tudi on ima dopis v tej številki.)

V naselbini Pueblo, Colorado, je Louis Malenšek razprodal vseh svojih prvo naročnin petdeset izvodov koledarja in nam nato pisal še za dodatno število. Ob enem je poslal obnovitev naročnine za Ano Kern in pa prispevek v tiskovni sklad od Mary Hochevar.

Mary Marinšek, Gallup, New Mex., je obnovila naročnino in poslala \$1 v tiskovni sklad od Matilde Bubany. Tudi svoj popust je prepustila tiskovnemu skladu.

Jacob Pavčič, Strabane, Pa., ki je nasledil v tajnikovanju društva št. 138 SNPJ Johna Zigmara, je obnovil naročnino, prispeval \$1 v tiskovni sklad in poslal vsoto za 75 izvodov Ameriškega družinskega koledarja.

V začetku marca smo prejeli

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do

10. ure dopoldne, postaja

WGES, 1360 kilocycles.

Vodi jo George Marchan.

vzpodbudno pismo, ki ga je nam poslal John Rovnan, tajnik društva št. 49 SNPJ, Girard, O., in v njemu vsoto \$10 v tiskovni sklad v priznanje dolgoletnega obstoja Proletarca. Iskrena hvala.

V našem Centru je sedaj celo mravljisce raznih aktivnosti. Vrše se vaje za Ganglovo štirideskano igro "Sin", ki bo vpriporjena na priredbi Sansovih podružnic v Chicagu v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ. Igro režira Milan Medvešek.

Dalje se tu shaja velik odbor društva Pioneer št. 559 SNPJ, ki deluje na pripravi za kegljaško tekmo, katere se udeležijo člani in članice te jednote iz raznih krajev dežele. Vršila se bo 26. in 27. aprila v Chicagu.

In naš lastni odbor pa deluje na pripravi za koncertno priredbo v korist Proletarca, ki bo v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ. Kot je bilo že poročano, nastopijo na nji pevci in pevke zbora "Zarje" iz Clevelanda, dalje moški pevski zbor "France Prešeren" in pa skupina iz mladinskega krožka "Perfect Circle" št. 26 SNPJ. Na sporedu bodo tudi razne druge točke. — Vstopnina je samo 60c. Po sporedu bo plesna zabava.

Ta petek 28. marca bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Na nji bo o vseh teh pripravah in aktivnostih obširneje poročano.

Priznanje vsem, ki so se v tako kratkem času toliko potrudili v razprodajanju koledarja.

NESREČNA SMRT ROJAKA KOVAČIČA

Chicago, Ill. — Dne 17. marca se je pri delu v klobučarski delavnici Sebastian Hat & Millinery Co. usodno ponesrečil rojak Joseph Kovačič. Bil je po poklicu blokar — delo, ki ga je vršil pri izdelovanju ženskih klobukov. Kemikalije, ki se jih rabi pri tem poslu, so se mu uzele in v hipu je postal živa baklja.

Odprljali so ga v bolnišnico, kjer je dva dni pozneje preminul v strašnih bolečinah. Star je bil 50 let.

Živel je z ženo Frances (prejšnje ime Kurent) v bližnjem Westmontu. Zapušča poleg žene otroke iz prvega zakona.

V prvi svetovni vojni je bil v ameriški armadi in vsled vojnih nezgod je bil v vojaški bolnišnici poldrugo leto, kjer se je fino

pozdravil. Sedaj pa ga je doletela tako strašna nesreča.

Njegovi soprogi iskreno sočutje.

Nekaj besed pokojnemu Johnu Stežinarju v spomin

Chicago. — Minuli teden je umrl v bližnjem Summittu, kjer je živel, naš "old timer" John Stežinar. Bilo mu je 76 let, ko je preminul. V Ameriko je prišel leta 1890. Bil je član društva št. 707 SNPJ. Doma je bil iz Vrh-nike. Zapušča soprogo in nekaj sorodnikov. Pokopan je bil na pokopališču Woodlawn.

Pravijo, da je svojo imovino zapustil bratovski organizaciji Moose, pogojno, da dobi njegova soproga v njenem zavetišču dom do konca svojih dni.

To je vse, kar gre osebno o njemu.

Ampak John Stežinar je bil več kot le to kar pravijo gornji podatki. Pred leti je rad zahajal na seje podpornih in drugih društev (bil je tudi član Zarje) in posebno pa so ga rojaki spoznali, ko je kupil v Willow Springsu precejšen kos z drevjem obrabljene zemlje ter jo preuredil v pikniški prostor.

Ko se mu je ta kos zazdel pre-majhen, ga je prodal (sedaj je posest Keglove družine) in kupil večjega. Vsled starosti, ker sta z ženo omagala, sta prodala tudi drugega, ki ga je kupil John Skavich (pred par leti ga je prevzela za svoj gozdni park okrajna oblast, Skavich z družino pa se je preselil v Kalifornijo.)

John Stežinar je rad govoril, argumentiral in delal. Bil je naročnik in prijatelj Proletarca in mu šel na roke na njegovih priredbah. Njegovi soprogi iskreno sočutje.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.)

Zenski klub Bled priredi zabavo v soboto 12. aprila v dvorani Ameriške legije na 2124 N. Halsted st.

"Prešerenov" koncert v nedeljo 13. aprila v dvorani SNPJ.

Priredba v korist Proletarca v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ. Sodelujejo pevci in pevke "Zarje" iz Clevelanda in drugi.

Kegljaška tekma SNPJ in zabava 26-27. aprila 1947. Zabava 26. aprila v dvorani Sokola Havliček Tyrs. Kegljaška tekma 27. aprila v Cascade Center Alleys, W. Cermak Road.

Centralni odbor SANSovih podružnic v Chicagu bo imel priredbo v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ. Vprijorjena bo E. Ganglova drama "Sin".

Pioneer št. 559 SNPJ piknik v soboto 2. avgusta v Pilsen parku na 26. cesti.

Pamet v potovanjih

Ako želite dobiti sem svojo družino ali sorodnike, ali pa potovati kamorkoli po svetu, obrnite se na

INTERNATIONAL TRAVEL Service Inc.

Palmier House
119 S. State St., Chicago 3, Ill.
DEArborn 4864

GOSPODARSKA POVEZANOST SLOVENSKE KOROŠKE Z JUGOSLAVIJO

Spisal Dr. SVETOZAR ILEŠIČ

Ko postavlja jugoslovanska vlada v svoji spomenici konferenci namestnikov zunanjih ministrov zahtevo po priključitvi slovenskega dela Koroške k Jugoslaviji, se moramo zavedati, da služi v podporo in utemeljitev te zahteve razen narodnostnega momenta in volje tamošnjega ljudstva, ki sta seveda osnova jugoslovanske zahteve, tudi cela vrsta gospodarskih razlogov, ki nujno klicajo po združitvi južnega slovenskega dela Koroške z Jugoslavijo.

Notranja gospodarska struktura se more na kratko karakterizirati takole. Koroška je tipična alpska dežela z gospodarskim alpskega tipa. Glavni gospodarski poudarek je še vedno na kmetijstvu: od zemlje in gozda kot glavnega gospodarskega vira živi se 40% prebivalstva. V obsegu kmetijstva stopata vedno bolj v ospredje živinoreja in gozdarstvo, ki sta aktivni gospodarski panogi in proizvajata tudi za izvoz, očitno je poljedelstvo sprico razmeroma neugodnih tal pasivno, tako da je Koroška prisiljena uvažati vsaj 1/3 žitnega pridelka, ki ga potrebuje za prehrano svojega prebivalstva. V osnovi je torej Koroška še vedno agrarna dežela, znatno bolj agrarna kot sosednje pokrajine v dosedanjih avstrijskih mejah, na drugi strani pa vendar manj izrazito agrarna kot večina ostalih slovenskih pokrajin, kaj šele področje ostale Jugoslavije. Kajti na Koroškem se je v zadnjih desetletjih vendar mnogo močnejše kot dalje na jugovzhodu uveljavil proces krepke drobne industrializacije v obliki manjših podjetij, očitno pa so tudi velike možnosti za industrializacijo v večjem obsegu, ki jim more postati osnova pred vsem bogata vodna energija vodnatih alpskih rek. V celoti imamo torej na Koroškem opravka s tipičnim področjem prehoda iz agrarne evropske jugovzhoda v krepkeje industrializirane ali vsaj živinorejske pokrajine, prehoda, ki ga opazamo tudi v Sloveniji, čim bolj grmo od vzhoda proti severozapadu.

Ta prehodni značaj v koroški gospodarski strukturi se nam še jasneje pokaže, če primerjamo med seboj severni (nemški) in južni (slovenski) del Koroške. Slovensko Koroško v približno onem okviru, ki ga postavlja jugoslovanska mejna zahteva, zavzema samo okrog 29% vse obdelane zemlje, toda le 17% travnikov in pašnikov. Primerjava teh podatkov nam pove, da je slovenski del znatno gostejše naseljen ter da odpade nanj mnogo močnejši delež poljedelske zemlje, z znatno manj travniki in pašniki. Slovenski del Koroške

je torej, če odidejemo mesti Celovec in Beljak, za spoznanje bolj agraren od nemškega, pred vsem pa v njegovem kmetijstvu izrazito prevladuje poljedelstvo nad živinorejo, dočim je v nemškem delu razmerje obratno. V slovenskem delu se zato tudi močnejše uveljavlja takozvana agrarna prenaseljenost, to se pravi, preobteženost kmetijskega zemljišča s prebivalstvom, ki živi od kmetijstva kot glavnega poklica. Vse to šo potoze, ki agrarno strukturo slovenske Koroške močno približajo oni v stali Sloveniji, dočim je nemški del dežele po svojem gospodarskem izrazito alpski, živinorejski. Če bi pogledali na karto razporeditve poljedelske zemlje, bi prav jasno videli, kako tvori nizko koroško osrčje, ki je ravno področje najgostejše slovenske naselitve, nekaj zatok agrarnega, poljedelskega morja, ki sega iz jugoslovanskega vzhoda ob Dravi navzgor v zgornje, koroško Podravje. Slovenska Koroška je potem takem najbolj proti severozapadu pomaknjeni kos jugoslovanskega agrarnega sveta, pri tem pa vendarle njegov najbolj industrializirani, v kmetijstvu pa k alpski živinoreji usmerjeni kos, podobno kot to velja tudi za druge slovenske alpske predele v dosedanjih mejah Jugoslavije (n. pr. Gorenjsko).

Kakšen je učinek orisane gospodarske strukture na gospodarski odnosaj Koroške do sosedstva? V kmetijstvu in gozdnem gospodarstvu izvaža Koroška živino in les, uvažata za žito in druge potrebne prehranske izdelke. Koroška je sosednja avstrijskim pokrajinam le šibka; saj imajo te pokrajine docela sorodno alpsko gospodarstvo. Zato je šel koroški les — po večini neobdelan — skoraj ves v Italijo, koroška živina pa tudi ni mogla najti v Avstriji zadostnega trga, saj je ravno Koroška najbolj oddaljena od velikih avstrijskih potrošnih središč, pred vsem od dunajskega področja. Tudi uvoz potrebne prehrane iz avstrijskega sosedstva more biti le malenkosten, saj so te dežele v tem pogledu same še bolj pasivne. Koroška se je morala že doslej v tem pogledu zalagati le z evropskega jugovzhoda, kar priznava tudi avstrijski strokovnjaki, ne da bi mogli predlagati kako drugo konkretno možnost za rešitev koroškega prehranjevalnega vprašanja. Tako navajajo sami, da je prišla več kot polovico uvoza žita in moke z vzhoda, čez Dravograd-Pliberk, pri čemer gre nedvomno po veniki za uvoz iz Jugoslavije same.

Tudi v industriji ne bo mogla Koroška nikdar najti primerne vključitve v avstrijski gospodarski sistem, saj so ostale avstrijske pokrajine še močnejše industrializirane, tako da ne pridejo

v poštev kot konsument za koroške industrijske proizvode. Smotren priključek bi mogla najti današnja in bodoča koroška industrija le na doslej agrarnem evropskem jugovzhodu, to se pravi konkretno v okviru načrtne razporeditve agrarne in industrijske proizvodnje v Jugoslaviji.

Da je Koroška industrija že doslej iskala svoj trg v veliki meri pri svojih južnih sosedih (Italiji in Jugoslaviji), priznavajo prav tako avstrijski strokovnjaki sami. Tako navajajo za lesno, da je šla v glavnem na jug, ker se avstrijska papirna industrija radi prevelike oddaljenosti ni zanimala za njo. Železna industrija v Borovljah (izdelovanje žice, žebeljev itd.), ki je ena največjih koroških industrij, je že pred prvo svetovno vojno izvažala svoje proizvode pred vsem na Kranjsko, na Primorsko in v Slovenijo, od leta 1930 dalje pa je postala Jugoslavija skoraj edini njen konsument. S tem v zvezi je značilno, da je tudi bližnja tyroška žica v Bistrici na Rožu nastala kot sestaven člen kovinarskih podjetij Kranjske industrijske družbe s središčem na Jesenicah ter jo je državna meja po prvi svetovni vojni brž zamorila.

Pri tem je treba še posebej opozoriti na vprašanje vodnih sil, ki so eden osnovnih prirodnih gospodarskih virov na Koroškem. Tu gre pred vsem za Dravo, ki postane od Beljaka navzdol idealna reka za zgraditev velikih jezov in z njimi zvezanih hidroenergetskih naprav. Velike hidroenergetske možnosti na Dravi se morejo v polni meri izrabiti le, če jih zajame enoten hidroenergetski načrt vsaj v vsem obsegu od Beljaka do Maribora. Meja pri Dravogradu je tudi v tem pogledu gospodarski absurd. Razen tega more imeti načrtna izraba dravske hidroenergije neprimerno večji pomen za Jugoslavijo kot za Avstrijo. Drava je namreč izrazita velikoalpska reka, ki ima dovolj vode vse leto, tudi poleti, ko v visokih ledeniških Alpah še vedno kopnita led in sneg. Takih rek ima alpska Avstrija tudi drugod več kot dovolj. Jugoslavija jih ima: vse njene reke (vstevši Savo) prihajajo iz nižjih gor, zato imajo poleti dalj časa izrazito nizko vodo, kar je za hidroenergetične naprave bistvena pomanjkljivost.

H. koncu velja opozoriti še na nekatere potoze v prometni karakteristiki same Koroške. Koroška nima enega samega prometno-gravitacijskega središča, kakor bi to radi prikazali njeni zagovorniki. Glavno mesto Celovec je zavzelo svojo vlogo bolj po slučajnem zgodovinskem razvoju, v bistvu pa se je razvilo le kot eno številnih krajevnih prometnih in gospodarskih središč, kakršnih je na Koroškem še celo vrsto. Med nje spada pred vsem Beljak ter poleg njega mnogo manjših. Značilno je, da jih ima ravno severni in severozapadni, nemški del dežele precejšnje število (Breže, Sent Vid, Spital itd.), saj smo tu že v izrazitem alpskem svetu z osamljenimi gorskimi kotlinami, ki so živele in žive še danes do neke mere vsaka zase. Nasprotno je slovenski jug bolj na široko odprt: tu je le redko prišlo do nastanka manjših krajevnih središč, slovenski Koroški so mnogo bolj navezani na obe največji mesti Celovec in Beljak, kot pa nemški, ki imajo svoje lastne krajevne prometne vozle, danes ugodno zvezane na sever. Beljak in Celovec nista torej povezana s Slovensko Koroško samo po svoji slovenski, odnosno nedavno ponemčeni okolici, temveč tudi po svoji gospodarski in prometni funkciji: tri od petih velikih železniških prog, ki se križajo v Beljaku, potekajo po slovenski narodnostni ozemlju; pri Celovcu velja to celo za tri proge od štirih in od teh sta dve glavni celo usmerjeni na doseganje jugoslovanskega državnega ozemlja.

Vse, kar smo navedli, so čisto konkretna, otipljiva dejstva, ki spričajo, da je vsaj južni del Koroške tako po svoji gospodarski strukturi, po svojih bodočih gospodarskih perspektivah kot tudi po svoji prometni usmerjenosti nujno povezan z ostalo Slovenijo in z Jugoslavijo. V luči te osvetlitve se nam pokaže celo, da je razdelitev takozvane "enotne" Koroške, ki bi jo radi jugoslovanski nasprotniki pokazali kot gospodarski in prometni absurd, ne samo mogoča in izvedljiva, temveč naravnost nujna, če se gledamo na stvar z vidika

načrtne gospodarske razložitve. Ker pa je njena glavna osnova narodnostna meja in pa volja koroškega delovnega ljudstva, da se priključi Jugoslaviji, bi moral biti vsak razgovor o tem, kakšna naj bo nova pravilna in smiselna razmejitev med Avstrijo in Jugoslavijo, sploh odveč. — SANS.

IZ CLEVELANDA

Piše JOSEF F. DURN

No, končno je le prišel zaželjeni Ameriški družinski koledar. Ker je bil precej pozno — izšel je šele v februarju, smo se balli, da bo mogoče res izgubil na veljavni. Pa ni bilo tako. Kajti zelo hitro smo ga razprodali. Čitatelji pa so z njim zelo zadovoljni.

Ta knjiga je vsled svoje vsebine res vredna tega denarja (\$1.50), kajti veliko dobrega, informativnega gradiva je v nji; vsebuje lepe, sodobne povesti, pesnitve itd.

Kot sem omenil, kar sem ga imel, sem vse izvede razprodal. S tem delom pa med nami še nadaljuje naš marljiv Anton Jankovih. On jih vedno veliko naroči. Mi mu le pomagamo tam kjer bi mogoče on ne mogel prodati. Kajti vsakdo ima svoje prijatelje in znance, pri katerih le on lahko kaj opravi. In vsakdo ima kajpada tudi nasprotnike, pri katerih pa se lahko kdo drugi potrudil.

Za koledarje se vprašujejo. Svetujem vsem, obrnite se na Tona Jankoviča. Meni čas res ne dopušta, da bi vršil tako delo (trapeziranje koledarja) v večji meri. Tona Jankovih pa je v ta poklic uživil, ker ga vrši že skozi vse življenje.

Zadnja Sansova prireditev dne 2. marca je bila uspeh. Popoldne je bila vprizorjena igra "Denar", ki so jo predvajali igralci društva Verovšek, zvečer pa je bila plesna zabava v obeh dvoranah SDD na Waterloo Rd. To pot smo šli v delitvi dobička skupaj z Verovškom. To je došlo na večerje, ki je bila nam namenjena za nadaljevanje svojega dela na dramskem polju in potrebno je, da ima pri tem tudi dohodek — kajti če jih ne bi imel, s čim pa naj si krije stroške.

Ker Verovšek med vojno ni bil aktiven kakor zaželjeno, si je blagajno izčrpal. A vzlic temu je prispeval v različne narodne svrhe in po svoji moči so njegovi člani prispevali tudi v pomoč stari domovini.

Bodisi za njeno obrambo kot i za otroško bolnico ter za druge pomožne akcije. Tudi naša Čitalnica v SDD misli na večanje svojih aktivnosti. Na zadnji seji se je o tem razpravljalo in bilo je sklenjeno napraviti nekako čistko, na polih naše knjižnice in se na njih naredilo čim večji prostor za novo nabavljanje knjig katerih mislimo kupiti za nekaj stotakov. Denar v ta namen imamo. In vemo, da z novo zbirko bo ustrezno čitajoči publiki. Ta načrt misli Čitalnica uresničiti do prihodnje zime.

Naša Čitalnica ima v svoji biblioteki nad 2.500 knjig, kar je v naših okoliščinah mnogo. Od bor bo skušal dobiti iz Slovenije novejšje knjige ko hitro postanejo okoliščine za take dobave ugodnejše kot so sedaj. Za enkrat to ni še mogoče, ker poštna zveza so še vedno neradne in tudi trgovski odnosaji med to deželo in Jugoslavijo niso še to kar bi za vzajemnost morali biti.

Tudi novih slovenskih listov se bo dobilo v Čitalnico — nekaj iz Ljubljane, iz Maribora in druge iz Trsta. Tako bo našim čitalničarjem ustrezno tudi v tem oziru. Kajti namen odbora je, da bi čimveč rojakov posečalo ta naš kulturni hram.

Konvencija SANSa se bliža. Vršila se bo 30.-31. maja pri nas v Clevelandu. Za priprave so se zavzele že vse tri tukajšnje podružnice in njihni odborniki so imeli sejo, da so si zasnovali načrt.

Ob tej priliki bodo v Clevelandu razne kulturne in zabavne priredbe, da bodo gostje odnesli od tu najboljše vtise in spomine. Četrtek pred zborom je določen za sprejemni večer. V petek 30. maja bo varijetni koncertni spored in v soboto pa plesna zabava v avditoriju in v spodnji dvorani pa proslava osemdesetletnice Sansovega predsednika Etbina Kristana.

Sodeloval bo pri tem tudi Cankarjeva ustanova, ki je pred

nekaj leti izdajala revijo "Cankarjev glasnik". Urejeval jo je Etbin Kristan.

Ker bo ta prireditev velik dogodek v naši javnosti, se nadejamo, da se je udeležijo vsi, ki jim je za napredek naroda in ki spoštujejo zanj zaslužne ljudi.

Pričakuje se ob tej priliki (na soboto 31. maja) veliko gostov tudi iz drugih naselbin. Poskrbite za potrebne rezervacije ob pravem času.

Sedaj smo v dobi pomladanskih priredb. N. pr. "Zarja" ima svoj koncert 20. aprila in žal, na ravno isti dan ga ima tudi tukajšnji pevski zbor "Jadrani" — prvi v SDD na St. Clair Ave. in drugi v SDD na Waterloo Rd.

Sicer je res, da nas je v Clevelandu dovolj, da lahko napolnimo obe dvorani ob tej in ob drugih prilikah. A je tudi res, da se vidi na vsaki priredbi precej takih, ki jih vidite na tem in na onem koncertu, sploh ki podpirajo vse naše kulturne ustanove. Ampak če se vrše dve priredbi istega dne — obeh ne moreš posetiti.

Ne vem, če se ne bi skušalo tega urediti tako, da si bi datum primerno porazdelili. Zamejave se bi lahko izvršile s kakim društvom, ki ima le veselico, da si bi dramske ali pa koncertne priredbe ne hodile nič v navzkrižje.

Upam pa, da bosta vzlic vsemu koncerta obeh zborov dobro uspela. In mi pa bomo skrbeli, da bosta oba dobro obiskana, ker to vsled svojega sodelovanja na našem narodnem polju tudi zaslužita. Zato se bomo udeležili obeh njunih priredb.

Iz urada Big Tonyja

Oakland, Calif. — Ko že pošiljam copake za prodane koledarje, naročnino za sebe in za Franka Vidmarja, bom pa še zraven nekaj napisal, čitateljem v obvestilo, da "Big" Toneta ni še kolkja "brenila". Jaz namreč bi bolj razumem potegniti koncertino kot pa pisati o politiki. To naj meljejo drugi, ki se na polju zastopajo kot podpisani.

Zame in za mojo družino ima to leto — 1947 — zgodovinski pomen. Za nas kajpada. Ker sem naročnik in podpornik Proletarca, ne bo škoda, ako poročam v njega nekaj dogodkov iz življenja.

Bilo je marca, leta 1882. Storklja me je izpustila iz košare v Deden dolu pri Višnji gori, zjutraj ob 7. Tako so mi namreč pravili, kajti sam bi se pri takratni svoji pameti ne bi mogel spomniti na take malenkosti. Poneje so mi tudi pripovedovali, da je bil tistega dne pustni torek — praznik vseh pustnjakov.

V tej deželi — razen v New Orleansu, ne praznujemo pusta, pustnjakov imamo pa veliko. In mnogo slednjih pa praznuje posebno pepelnico sredo.

Blizu kjer stanujem je portugalska (katoliška) cerkev. In videl sem jih, ko go šli v njo pepelnico sredo v procesiji stari in mladi. Iz nje pa so prišli vsi "lisaši", s pepelom namazani. Tukajšnji list je bil še toliko predznan, da je poslal v eno teh katoliških cerkev poročevalca, da jih je slikal. In res smo videli naslednji dan v tisku (slike), kako so dečki in deklice in vmes nekaj starejših ljudi klečali pred oltarjem in goreče molili.

Gospod pa jih je mazal s pepelom po čelu — češ, pepel si bil in v pepel se boš spremenil. Ali kakor že se godi s to ceremonijo na pepelnico sredo.

Ako bo ljudstvo pustilo, da se bo tako mazaštvo nadaljevalo, bo hipnotizem še prevladoval in napredka ne bo še izza ogle. Ob teh ceremonijah sem bil vedno firbčen in se čudil ljudem. A "pogrnul" — čemu vse to — tega še nisem vedel. Ako kdo izmed čitateljev ve, kaj in kako je s to stvarjo, mu bom hvaležen, če mi pojasni.

Zašel sem z "dnevnega reda". Torej naj se povrnem k domačim dogodkom. Ko mi je bilo 21 let, sem se podal v to bogato deželo z namenom, da i jaz obogatim. Zelfe se mi niso izpolnile. Nekaj časa sem garal v Clevelandu za družbo American Steel & Wire Co. Slovenci smo takrat nazivali tisto fabriko "eje pil", to pa zato, ker je bilo to poslopje zvezano, da se ni zrušilo, s samimi velikimi črkami.

H. P. delo je bilo naporno. Zeleno kače so švigale sem in tja, iz katerih so nastajale žice in nato žebli.

Iz slovenske metropole (Clevelanda) sem se podal v Kansas, kjer sem se na te žareče železne

kače velikokrat spomnil. To pa zato, ker sem se plazil — kakor se kača na vrhu — jaz pa pod zemljo v rovih, po trebuhu in kopal.

Vzlic vsem težkočam sem se privadil in ostal. V majni sem delal šestnajst let. Ravno na moj rojstni dan — 14. marca — so mi pa kansaški premogarji priredili odhodnico. Tistega večera smo bili vsi židane volje. V kratkem govoru sem se jim iskreno zahvalil in se iz dvorane poslovil s težkimi občutki.

Naslednji dan smo pa odkurili po železnici proti naši novi državi — zlati Kaliforniji. V njo smo dospeli 19. marca, ravno na dan, ko je bil vseh Jožefov god.

Ona (žena) mi sedaj pripoveduje, da se takrat nista brigala za godove, pač pa, kje bova dobila stanovanje. Bilo nas je sedem v družini — vsi zdravi. "Big Tony" pa korajžen, pa smo vse premagali.

Torej v marcu sva praznovala 25-letnico bivanja v tej sloviti deželi Kaliforniji.

Sedaj imam vsak dan praznik, nedejje pa za nameček.

Na pošto sem šel, da si kupim znamk, ravno na moj rojstni dan. Pred mano je bila dolga vrsta ljudi, ki so kupovali denarne nakaznice. "Kaj neki to pomeni," sem se čudil ter se vpraševal.

"O, da," takoj se mi je posvetilo (v glavi). Dohodninski davki plačujemo.

Ko sem po dolgem čakanju le prišel na vrsto ter dobil znamke, sem vrnil vsi se domov ves vzradočen pravil naši mami, kakor srečen sem, ker mi je šihov zmanjkalo.

"Kako to," me vpraša. "I no, radi tega, ker mi ni treba zgodaj vstajati — ležim dokler se mi zljubi in nič se mi ni treba beliti glave koliko dohodninskega davka dolgujem stricu Samu."

Ko me je začudeno gledala, sem nadaljeval: "Vidiš, mama, kako sva srečna, ker imava majhne dohodek, pa nama ni treba nič skrbeti zaradi dohodninskega davka?"

Vreme imamo sedaj — ko to pišem (18. marca) jako lepo. Krompir je rine iz zemlje in tudi dovolj solate že imamo v domačem vrtu.

Toliko za danes. Iskren pozdrav "od tavelkega Toneta" vsem čitateljem ter podpornikom tega lista.

Anton Tomšič.

Klic na konferenco

Detroit, Mich. — Šesta redna konferenca Ameriškega slovenskega kongresa za Michigan se bo vršila v nedeljo 30. marca od 1. do 6. popoldne v hotelu Tuller, Park in Adams St. Ta konferenca bo zelo važna vsled sedanjih vzruženosti v svetovni politiki. Reakcija se poslužuje vsake sorte izzivanja, da bi spet zaletela svetovni požar, kateri lahko uniči vso civilizacijo.

Ameriški, angleški ter drugi vojni hujskači so pripravili tvegati milijone življenj, samo da se obdrže na površju. Zavezajo sliho stališče kot ga je Hitler, ko je sanjal, da je njemu odredeno vladati — oziroma zavladati nad vsem svetom. Razlika je le, da se je on iz demokracije norčeval, ameriški mogotci pa jo imajo vedno na jeziku.

Druga hiba te politike je, da ako se z njo ne strinjajo, ali ako se ji ljudje v evropskih deželah in v Aziji upirajo, so označeni za bandite.

Posebno ljudi v slovanskih deželah radi označujejo s to psovko. V vojnem času so bili Slovanci dobri, ko so trdo delali, producirali vojni material in vlagali zasluge v vojne bonde. S to pridnostjo so obvarovali življenje sto in sto tisoče našim vojakom, med katerimi so bili seveda i njihovi sinovi. A danes pa kažemo naklonjenost najbolj takim deželah, v katerih vladajo elementi fašističnih nazorov. Zato ameriške fašistične skupine tudi tako nasprotujejo slovanskim deželah, ker one ne samo da hočejo odpraviti fašizem s koreninami vred temveč tudi odpravljajo stari gospodarski sistem ter ga nadomeščajo s kolektivnim gospodarstvom.

Vlade slovanskih dežel si prizadevajo ta dejstva svetu predočiti, da ne bo spet nastal kje kak novopečeni Hitler ter svet poglaval v novo krvavo borbo. In taka nevarnost je možna sedaj i v Ameriki, čeprav smo se zoper Hitlerja toliko borili.

Torej rezervirajte si 30. marec kot protestni dan proti kakršnikoli taki politiki, ki ogroža svetovni mir.

Glavni govornik na tej konferenci bo Zlatko Baloković, ki se je nedavno vrnil iz Jugoslavije. Po konferenci bo njemu ter njegovim soprogam v počast prirejen banket. Priprave so tudi v teku da bo gospa Baloković predavala detroitskim Slovincem 31. marca v Slov. nar. domu, ako bo le mogoče. Pazite na naznanilo o tem v obeh slovanskih domovih, da ne boste zamudili le te prilike.

Potrebno je tudi, da se začnemo malo bolj zanimati za SANS. Kajti SANS se ni dokončal svoje naloge. Danes je celo potrebnosti kot pa je bil prej. Temne sile reakcije se kupičijo in treba je priti njim luči, da se razprše. Proti novi Jugoslaviji propaganda sovraštva kar brsti. Potrebno je v inozemstvu razumevanje in prijateljstva, da se bo mogla razvijati brez strahu pred novim napadom.

Udeležite se tudi Sansovih sej, ki se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu.

Joseph Korsich.

Verski in rasni izgre di v Indiji

Indiji je Anglija definitivno obljubila svobodo, pa ako se rane razlike, verski predhodki, kaste in pa spori med mohamedanci ter hindi do določenega termina rešijo ali ne.

V provinci Punjab je bilo v 12 dneh do 15. marca v verskih izgre dih 1,036 ljudi ubitih in 1,110 težko ranjenih. Kultura Indije je torej še na silno nizki stopnji.

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim laniški in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.65, laniški \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

V NEDELJO 20. APRILA

PIREDBA V KORIST

PROLETARCA

v dvorani SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Istopijo pevci in pevke zbora ŽARJE iz Clevelanda

Tudi ves ostali spored vsebuje bogate točke.

PRICNE SE OB 2:30 POPOLDNE

Pridite vsi in povabite prijatelje in znance s sabo.

Priredba se vrši pod pokroviteljstvom kluba šte. 1 JSZ. Vstopnice v predprodaji lahko dobite pri članih in članicah kluba, v raznih lokalih ter pri mnogih drugih prijateljih "Proletarca" v Chicagu in okolici.

V nedeljo 20. aprila je Proletarčev dan!

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENSČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETARCI

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

Vprašanje slovenske Koroške

MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa.

(Nadaljevanje.)

Avstrija je stopila na napačno pot

Razmere na Koroškem so ver-
no zrcalo splošnega stanja v Av-
striji, ki je stopila na napačno
pot. Dokler je njen korak na tej
poti, je zelo malo verjetno, da bi
si mogla na katerikoli način pri-
dobiti vsaj trohico zaupanja de-
mokratičnih držav. Avstrijska
politika, vnanja in notranja, pri-
ča, da se vodilni močje v Avstriji
niso prav nič spametovali. Po
njihni krivdi so nacistični ele-
menti zopet oživel. Znanje so
provokacije nacistične mladine
na dunajski univerzi, znana je
politična delavnost germanskih
fašistov v Avstriji, na Solnogra-
škem, v Tirolah, v Zgornji Av-
striji, na Koroškem, Stajerskem
itd. Na Solnograškem lahko na-
cisti nemoteno širijo svoje leta-
ke, v katerih pozivajo k uniče-
nju demokratičnih elementov. V
Gradcu pretepaajo fašisti vse, ki
izražajo svojo protifašistično mi-
sel. V Stajerskem Čmureku vi-
diš na mnogih hišah nacistična
gesla. Organi avstrijskega pravo-
sodja kažejo neko čudovito
neumljivo širokogrudnost pri iz-
sledovanju javnih in tajnih hit-
lerjevcev. Na Dunaju, v Inomo-
stu in v Gradcu zlorabljajo šte-
vilni vseučilišni profesorji svoj
položaj za širjenje protifašistične
propagande. Odstranjenih je bi-
lo le nekaj nacističnih "profes-
orjev", ki so bili najbolj kompro-
mitirani. Razen tega je javna
tajnost, da so se pretvorila danes
avstrijska vseučilišča v zatoči-
šče tisočev tujih fašistov, ki so
pred zmagovalno Rdečo armado in
partizansko vojsko pobegnili v
Avstrijo iz Jugoslavije, Poljske,
Ogrske in Čehoslovaške. V zad-
njih mesecih se opaža aktiviza-
cija fašističnih podreptikov na
vseh avstrijskih vseučiliščih.
Tisk takozvane ljudske in socia-
listične stranke je smatral zelo
primerno, da se obregne ob du-
najske delavce protifašiste, ki
so takoj odgovorili na izzivanja du-
najskih vseučiliščnikov z ogo-
romno demonstracijo pred dunaj-
skim vseučiliščem. Prosvetni mi-
nister Hurdas je skušal s ploho
lepih besedi opravičevati in raz-
bremenjevati hitlerjevske dija-
ke, ki se pojavljajo na ulicah
avstrijskih vseučiliških mest v
kroju nekdanjih hitlerjevskih
uniform in ki se med seboj titu-
lirajo z označbo nekdanjih hit-
lerjevih častnih činov. Avstrijski
sindikati so zaradi tega pri-
čeli z vztrajno borbo proti tem
nezdravim pojavom, zanašajoč
se pri tem na podporo in sode-
lovanje vseh naprednih elemen-
tov v Avstriji, vsega avstrijske-
ga delovnega ljudstva.

Korak na korak tepta sedanji
avstrijski režim sklepe Moskove-
ske konference, v kolikor se na-
našajo na avstrijsko vprašanje.
Kakor znano je bil v okviru Mos-
kovske konference treh velikih
zaveznikov držav — Amerike,
Velike Britanije in Sovj. zveze
— dne 30. oktobra 1943 sprejet
sklep, s katerim izražajo tri ve-
like sile svoje soglasje glede te-
ga, da se zopet vzpostavi svobo-
dna in neodvisna Avstrija. Pred-
stavnik trih velikih sil so po-
zvali Avstrijo, naj prekrine s hit-
lerjevo Nemčijo in naj se pridru-
ži Združenim narodom, opozar-
ja-
joč jo na to, da se bo ob obrav-
navanju vprašanja njene odgo-
vornosti glede sodelovanja v
vojni na Hitlerjevi strani upo-
števal prispevek Avstrije k osvo-
boditvi. Ves povojni razvoj pa
proži dokaz za to, da je Avstrija
šla mimo sklepov Moskovske
konference. Do konca vojne je
ostala Avstrija na strani Hitler-
jeve Nemčije in se ni odzvala po-
zivu glede prekinitve z Nemčijo
ih priključitve k Združenim na-
rodom. Tudi ne izvaja avstrijs-
ka vlada nobene demokratiza-
cije avstrijske države. Ni najti
nobčnega sledu glede tega, da bi
se uveljavljalo resno prizadeva-
nje na temeljito prečiščenje vse-
ga avstrijskega življenja, vseh
nacističnih, fašističnih in profa-
šističnih elementov. Avstrijska
ljudska stranka, ki je dobila ve-
čino pri novembarskih volitvah,
je zbrala v svojih vrstah vse av-
strijske protidemokratične ele-
mente. S tem je preprečila de-
mokratičen prepoved Avstrije.

Toda v Avstriji se, kakor za-
trjujejo številni potniki in oči-
vidci, lahko sprehajajo nešteti
vojni zločinci, ki imajo na vesti
krvave zločine nad nedolžnim
prebivalstvom Jugoslavije in
drugih držav. It je tem bolj ču-
dno, ker se avst. ljudske množice
se resno vprašujejo, kako dolgo
bodo še lahko motovili v mali
Avstriji ti fašistični begunski
vojni zločinci, ki jih je okoli 550-
000, 96.000 jih je nameščenih po
raznih taboriščih, dočim so drugi
nastanjeni po vaseh in mestih v
področju angleške, ameriške in
francoske zasedene cone. Toda
poizvedbe so pokazale, da je to
število še večje, saj živi danes
samo na Dunaju okoli 50.000 ne-
prijavljenih tujcev. Nad 500.000
"Volksdojčerjev", ustašev, čet-
nikov, andersovcev, salašijev-
cev, vlasovcev in drugih fašistič-
nih izrodov uživa v današnji
Avstriji podporo avstrijske drž-
avne uprave ter anglo-ameriške
in francoske okupacijske obla-
sti. V Tirolah predstavljajo tuji-
ci-fašisti 14% vsega prebival-
stva. V mnogih naselbinah zap-
adne in južne Avstrije pa so ti fa-
šistični tuji celo v relativni ve-
čini. V znanem turističnem sre-
dišču St. Johann na Solnogra-
škem živi poleg 2000 domačinov
tudi nad 2500 tujcev, med kate-
rimi je okoli 1500 četnikov in us-
tašev. Dočim avstrijske delavske
množice gladujejo, potrošijo fa-
šisti-tujci v mesecu 2,160 ton
moke, 114 ton masti, 145 ton
sladkorja, 650 ton mesa itd. Do-
čim prejemale avstrijski držav-
ljani okoli 1500 kalorij hrane
dnevno, pa so tuji-fašisti dele-
žni prednostne količine 2000 ka-
lorij.

Zaman objavlja napredni av-
strijski tisk dan na dan poročila
o zločinih teh tujcev po mestih
in vaseh zapadne in južne Av-
strije. Zaman opozarja predstavi-
nike oblasti na škodljivost nad-
ležnih ter nasilnih tujcev. Zama-
n kaže na škodo, ki jo utegne
doživeti danes ali jutri Avstrija
zaradi potuhte in zaščite, ki jo ti
tegnji elementi uživajo v zave-
tju napačno pojmovanega gosto-
ljubja.

Vendar ni avstrijska vlada
kljub temu doslej še ničesar sto-
rila, da bi bila država rešena teh
fašističnih nasilnikov in vojni-
h

je dunajski kardinal dr. Innizer
v svoji božični poslanici 1946
priporočal svojim vernikom "za-
zločincev. Zgodilo se je celo, da
šcite potrebne preglede ter be-
guncem". Tujce-fašiste pa poziva,
naj prihajajo v katoliške cerkve,
naj prihajajo v krog katoliških
cerkvenih skupin. Nedavno pa
je sprožila reakcija nov mane-
ver za reševanje tej vojni zlo-
čincev. Pojavil se je predlog, da
bi bili deležni avstrijskega drž-
javljanstva vsi tujci, ki govorijo
nemško in ki potekajo iz kra-
jev, ki so nekoč (pred prvo sve-
tojno vojno) pripadali habsbur-
škim "kronovinam". Za nje je
znani profesor iz Cambridge
v Angliji iztuhlat izraz "Folks-
terahjerji", kar pomeni, narod-
nost avstrijskega izvora. V iz-
najdbi tega novega imena lahko
otipljemo nov poizkus reakcije,
da bi se bivši ustaši, četniki ter
ostali fašisti, ki živijo v Avstriji,
čim laže utihotapili v seznam
avstrijskih državljanov. Od vseh
političnih strank v Avstriji je le
delavska zavzela odločno stališče
proti temu poizkusu. Avstrijsko
delovno ljudstvo je spregledalo
in spoznalo, da so ti tujci krivi
za današnjo lakoto in slabo pre-
hranjenost stanje v Avstriji. Da-
našnji avstrijski oblastniki dopu-
šajo, da imajo reakcionarni
elementi iz drugih držav dovolj
hrane, dočim je primanjkuje za
domače delavstvo. Ozadje te ču-
dovite zadeve čine v prepro-
stem spoznanju, da si sovražniki
prave ljudske demokracije v Av-
striji ne želijo, da bi bili tudi fa-
šisti repatrizirani, ker menijo,
da jim lahko postanejo orožje v
borbi proti demokratičnim silam
avstrijskega prebivalstva.

Z vidika sklepov Moskovske
konference predstavlja zunanje
politično delovanje dr. Gruberja
pasivno bilanco. Sedanje stanje
terja radikalne spremembe v av-
strijskem političnem življenju.
Stvar avstrijskega ljudstva ter
njegovih naprednih, demokratič-
nih pripadnikov je, da postane
demokratičnija Avstrije ter te-
meljita sprememba njene vna-
nje politike čim prej življenska
stvarnost Avstrije.

(Dalje prihodnjič.)

Za relief Jugoslaviji

Fontana, Calif. — Znano nam
je vsem, da je bila pomoč Ju-
goslaviji od vseh takozvanih de-
mokratičnih držav odročena, za-
to se moramo pa mi rodni bra-
tje Jugoslavije zavzeti, da ji čim
več pomagamo.

Vsi vemo, kaj so ljudje pretr-
peli in izgubili za časa okupaci-
je po divjaških hordah. Mi tu-
kajšnji naselenci smo zbrali že
precejšnjo vsoto in jo poslali
SANSu v nahrani namen. Pred
nekaj meseci so nas obiskali od
Jugoslovanske pomožne akcije
odborniki ter apelirali, da naj se
pomagamo, ker potreba je še
zmeraj velika.

V ta namen smo sklicali skup-
no sejo tukajšnjih štirih pod-
pornih društev ter sklenili, da
priredimo skupno veselico na 6.
aprila, to je, na veliko nedeljo
ob eni uri popoldne v Slovenski
dvorani.

Začetek je dober. Tri tukaj-
šnja društva so darovala po \$25
in se zavezala, da bodo storila
vse kar je v njih močeh do bolj-
šega uspeha. Rokaj Mike Misou-
ry je šel okoli tukajšnjih trgov-
cev in nabral vsoto okoli \$600 za
oglas v programno knjižico, ka-
tero bomo izdali v pet sto izvo-
dih. Hvala, Mike, za požrtvoval-
nost.

Začetek je res dober in upamo
da bo tudi konec. Kaj vse bomo
imeli, še sam ne vem prav, toliko
pa lahko rečem, da bratje Hrva-
tje bodo preskrbeli na raznju
pečeno jagnjetino, kakor tudi
vse druge dobrote, da ne bo ni-
kdo lačen. Zažetne bomo na po-
skrbeli Slovenci. Za ples bo igra-
la izvrstna tamburaška godba.

Imeli bomo nekaj izvrstnih
govornikov in tudi druge zani-
mive stvari na programu.

Zatorej rojaki Hrvatje in Slo-
venci iz tukajšnje in okoliških
naselbin ste uljudno vabljeni, da
posetite to našo priredbo. S tem
ste užili nekaj veselih ur zra-
ven pa imeli zavest, da ste po-
magali rodnim bratom v Jugos-
laviji.

Pozabimo tudi na tiste, ki na-
sprotnjeju jugoslovanski vladi
in vsemu kar je naprednega v
njej. Gotovo bodo enkrat spregle-
dali in obžalovali svojo zmoto.

Torej še enkrat vam kličemo
— na svidenje v Slovenski dvo-
rani na veliko nedeljo popoldne.

Pripravljali odbor.

Nujno važno sporočilo čikaškim Sloven- cem in društvom

Chicago, Ill. — Vsa politična
znamenja kažejo, da stojimo na
pragu pred tretjo svetovno voj-
no. Zunanja politika ameriške
vlade se je odprto postavila na
stran vojnih hujskačev, ki hoče-
jo za vsako ceno in ob tveganju
varnosti in blagostanja ameri-
škega in miroljubnega ljudstva
vsega sveta zaplesti Ameriko v
ponovno vojno. In ta je naperje-
na najprej proti slovanskim na-
rodom, ki so se borili in se še bo-
rijo za pošteno življenje delov-
nega človeka in proti izkorišča-
nju od strani kapitalističnega
imperializma, ki ga pod krinko
borbe za "demokracijo" in za in-
terese bankrotirane svetovne re-
akcije sedaj vodijo zastopniki
vlade Zed. držav.

Nova vojna pomeni fašizem v
Ameriki, pomeni konec vsega ti-
stega lepega in zdravega, kar je
Amerika ustvarila v 170 letih
svojega demokratičnega obstoja.
Ali bomo delavci, preprosti držav-
ljani, posebno še Američani
slovanskega porekla brezobzirno
pustili, da se ta pogubna politika
nadaljuje in nas vse skupaj proti
naši volji pahne v strahotne
atomске vojne, ki bi uničila ci-
vilizacijo vsega sveta?

American Slav Congress, Mid-
west Division, sklicuje množični
shod dne 13. aprila v Koližeju,
Wabash in 16. ulica, Chicago,
kjer bo poleg drugih važnih go-
vornikov nastopil tudi poznani
senator Pepper iz Floride. Na
tem shodu bodo zastopane vse
panoge čikaškega življa — na-
rodnostne skupine in organiza-
cije, delavske unije, podporne
organizacije, družbene in kul-
turne ustanove — vse kar je do-
brega in zdravega v Chicagu in
okolici, vsi ki se zavedajo pogub-
nosti korakov, ki jih zavzema
ameriška vlada pod vodstvom
predsednika Trumana.

Kaj bomo ameriški Slovenci v
Chicagu storili v tem oziru? Na-
ša sveta dolžnost napram našim
družinam je, da odločno manife-
stiramo svoje zgražanje nad hujs-
kači tretje svetovne vojne ter
tako dokažemo, da ogromna ve-
čina ameriškega naroda odločno
obsoja ter protestira proti vsem
korakom, ki bi pomenili novo
prelivanje nedolžne krvi. Na
omenjenem shodu se moramo
pridružiti in aktivno sodelovati
Moramo se organizirati. V dose-
go tega se sklicuje posebna seja
vseh odborov čikaških sloven-
skih društev, SANSovih pod-
družnic, gospodarskih, družab-
nih, kulturnih in političnih usta-
nov. Ta važna seja se bo vršila
v četrtek 27. marca v dvorani
SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave.,
ob 8. zvečer. Vsaka organizacija
ali društvo naj pošlje vsaj tri ali
več zastopnikov na to sejo. Vpra-
šanje vojne ali miru, svetovnega
prelivanja krvi ali bratskega so-
žitja narodov je vprašanje nas
vseh brez razlike na naša ver-
ska, politična ali druga prepriča-
nja. Zaradi tega naj ne bo slo-
venske organizacije, ki ne bi bila
zastopana na seji 27. marca, ko
bomo skupno sestavili načrt za
množično udeležbo čikaških Slo-
vencov na veliki manifestaciji
ob drugi obletnici smrti Frank-
lina D. Roosevelta dne 13. aprila.

Se enkrat! Zadeva je nujna!
Ne čakajte društvene seje, tem-
več kot odgovorni uradnik svo-
je organizacije storite vse po-
trebno, da bo seja 27. marca pol-
noštevilno obiskana.

Za morebitne nadaljne infor-
macije se obrnite na podpisane-
ga, ali kličite ROCKWELL 4904 ali
BISHOP 3710.

Preprečimo vojno! Delajmo za
mir!

Mirko G. Kuhel, gl. tajnik SANS

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

plačati. Vprašal je ob enem tudi
za reliefne dajatve, ker mnogo
ljudi v Jugoslaviji strada. Naša
vlada je oboje odbila. Toliko več
pa bo dobila Grčija. In pa Italiji
bolj in bolj pomagamo. Nekoč so
v Washingtonu rekli, da relief ne
sme biti politična žoga. Ampak
to je bilo. Eks-kralj Peter bi la-
hko dejal: "Vidite, Jugoslavlani,
podaniki moji! Mar bi me vzeli
nazaj, pa bi imeli ameriško žito
in ameriški relief, kot ga ima Gr-
čija in druge take dežele, ki niso
pod ruskim vplivom." Zvezna
vlada bi storila pametnejše, ako
bi ostala na svojem prvotnem
stališču, da bo bednim pomagala
nepristransko. Njena zahteva, da
se mora dajati deliti pravično,
neoziraje se na politična in ver-
ska prepričanja bednih, je bila
na mestu. Toda za dober vzgled
se bi morala tudi sama ravnati
po nji.

Kardinal Bernard Griffin je v
pridigi v Birminghamu na An-
gleškem protestiral proti USSR,
ker je pobasala v svoje žrelo
katoliške dežele Litvinsko, Lat-
vo in Estonso. Apeliral je na
angleško vlado, da naj kaj stori
v bran preganjanega, zatiranega,
mučenega ljudstva teh treh
dežel. In zelo se je zgražal, ker
se ta zločinstva nad Litvinsko,
Estonsko in Latvijo vrše "v ime-
nu demokracije". Toda ako je
kardinalu Griffinu res toliko za
demokracijo, čemu ni kaj storil
zanjo tudi v tistih deželah, ki jih
že stoletje in več vlada britski
imperializem?

Liston M. Oak, ki urejuje new-
yorški tehnik "New Leader", je
bil nekoč zagrižen komunist, se-
daj pa je prav tako zagrižen na-
sprotnik komunistov in jih po-
maga demurirati tudi pred kon-
gresnimi odseki. Se bolj notori-
čen v tem poslu je bivši urednik
komunističnega dnevnika Daily
Worker, Louis Budenz. In pa
Fred Beal. Čudno, da je odboru
komunistične stranke tako težko
dobiti na važna mesta take čla-
ne, ki ne bi skakali z enega eks-
trema v drugega.

Gerhart Eisler je po Budenzov-
em izročilu, oziroma pričanju
pred kongresnim odsekom, vr-
hovna glava komunističnega gi-
banja v Zed. državah. Pravi, da
je prišel sem s ponarejenim pot-
nim listom kot vrhovni zastop-
nik kominterne. Proti Eislerju je
nato pričala tudi sestra in ga ze-

lo očrnila. Tudi ona je bivša ko-
munistka. In bila je ona, ki ga je
v Avstriji in potem v Nemčiji
"prevzgojila v komunisto".
Splet je mnogo, špijonov in in-
trigantov tudi. In kadar je kaki
vladi ugodno, spravi take stvari
na veliki zvon. Ker smo sedaj v
politični vojni proti Rusiji in
njenemu komunizmu, vladi vsa
taka "razkritja" pridejo prav. In
tako je postal po svoje "slaven"
prej neznan Gerhart Eisler, in
posebno pa Louis Budenz. Tudi
Liston M. Oak je prišel v "velike
časopise" in drugi taki "bivši
rdečkarji". Ta takozvana "proti-
komunistična" kampanja pod
vodstvom zvezne vlade pa je še
le začetek. Nič se ne ve, kako da-
leč bo pograna.

Ureditev Nemčije za vnanje ministre težavna naloga

(Nadaljevanje s 1. strani.)

če biti enota. Nemčija je gospo-
darsko in kulturno centralizira-
na država. Tudi ako je sedaj
spremenjena v federativno republi-
ko, bo še vsceno tiščala skupaj
čim se okupacijske oblasti uma-
knjejo iz nje.

Proti Bidaultovemu stališču,
in še posebno na naslov Sovj.
unije, se je nedavno oglašil bivši
ameriški predsednik Herbert
Hoover. On predlaga čimprej-
šnjo centralizirano vodstvo nad
Nemčijo in obnovev njene sile
v industriji, češ, da bo to v ko-
rist vsi Evropi. Evropa je bila
vedno odvisna največ od nemške
industrialne produkcije in je še
prav tako sedaj, pravi Hoover.

Torej naj se neha pleniti njene
tovarne, da ji naj se možnost na-
bavljati surovine in njenim me-
hanikom pa priložnost obnoviti
obrate in s tem izvozno trgovino.
Dasi je v Zed. drž. močno giba-
nje za ojačanje Nemčije iz pov-
sem sebičnih nagibov, v je argu-
mentih, kakršne uporablja Hoo-
ver, precej zdravega jedra. On
bržkone govori tako vsled naklo-
njenosti Nemčiji. Ampak gospo-
darski interesi Evrope so res po-
vezani z nemško industrijo. V
bodoče tega ne bo več v toliki
meri, ker se vse dežele prizade-
vajo z industrializiranjem, am-
pak bo rajh, kakršen koli bo že
v svoji politični obliki, še vedno
za Zed. državami prva indus-
trialna sila.

Rusija nima bojazni
Molotov je konferenci v Mo-
skvi dejal, da kar se Sovj. unije

tiče, nima strahu pred obnovit-
vijo nemškega centralizma. To-
da poudaril je, da mora biti zi-
dan na temelju demokracije in
da se mu mora vzeti z zavezni-
ško kontrolo možnost zaiti v mi-
litarizem.

Marshall in Bevin sta predla-
gala federalizacijo — to je raz-
delitev Nemčije v kak ducat dr-
žav, z avtonomijo, kot jo imajo
na primer države Ameriške uni-
je, toda centralna vlada bo ven-
dar morala imeti toliko moči, da
bo mogla funkcionirati namesto
da bi igrala le vlogo pečata.

Dosedaj se je velika četvorica
glede bodočnosti Nemčije le še v
malocem zedinila. Vendar pa do-
volj, da bo spravila saj nekaj os-
nutka pod streho, predno se
razide.

Glavna borba sedaj je za kon-
trollo — namreč, katere ideolo-
gija naj prevlada v novi Neme-
čiji. Ameriška določna politika
je, da novi rajh ne sme priti pod
komunistično dominacijo. Zato
je Marshall za federativno ured-
bo Nemčije. Smatra, da bo posa-
mezne nemške države lažje ob-
držati v področju konservativ-
nih strank, kot pa če bi postala
Nemčija povsem centralizirana
država.

Na drugi strani je vidno, da
Molotov tako možnost razume,
pa bi vsled tega rajše, da se bi
načrt federalizacije zavrglo. Boj
je torej med zapadnimi silami, ki
bi rade bodočo Nemčijo v svo-
jem območju ali "bloku", in med
USSR, ki jo želi pridobiti v svo-
jo sfero.

Konzumne zadruge v USSR imajo 38 milijonov članov

Konzumne zadruge v ruskih
vaseh štejejo 38 milijonov čla-
nov. Upravljane so demokrati-
čno in vsaka zadruga ima v svo-
jem področju popolno kontrolo.

Konzumne zadruge v Rusiji
obstojajo samo na deželi. Trgo-
vine v mestih so državna posest.

Sele lani je vlada dovolila,
oziroma priporočila, naj se za-
druge i v mestih obnove, ki bi
konkurirale z državnimi proda-
jalnami.

SEJA PODRUŽNICE SANSa št. 2

Chicago, Ill. — Prihodnja re-
dna seja podružnice št. 2, SAN-
Sa, bo v soboto 29. marca ob 8.
zvečer pri blaginju L. Katzu,
2126 Magnolia Ave. (No. Side.)
Priateljsko vabljeni in dobro-
došli vsi. — John Turk, tajnik.

Najbolj znamenita slovenska knjiga
v Zed. državah je vsako leto

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947 obsega 224 strani.

Je vezan v platno.

Stane \$1.50. Za Jugoslavijo \$1.65.

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

For a Kitchen that's
EASY ON THE EYES

Razsvetlite umivalni center
Nič več delanja v tvoji lastni senci!
Luč mora obsvetiti ves umivalnik. Na
ta način boste ubili manj poso-
de in umivanje bo lažje
ker bo dovolj
svetlobe.

Razsvetlite pralni prostor
Moderna razsvetljava vrže luč
na vaše delo in ne v vaše oči.
Pravilno postavljene luči se la-
hko zganejo, kadar se ne rabijo.

Razsvetlite delovni center
Razsvetljeni delovni center in
razpršena centralna razsvetljava
poveča delovno hitrost in spret-
nost. Dobra luč naredi kuhinjo
tudi bolj privlačno!

Brighten your kitchen with new
bulbs and modern, fluorescent light-
ing. See your electric dealer today.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

YOU CAN SLEEP IN THE PARK

Three Republican senators have introduced a measure to kill rent control on April 30. Press reports indicate that it has a good chance of passage. No doubt these senators believe that by April 30 it will be warm enough for people to sleep in the parks.

That's what "free enterprise" will mean for millions of Americans—the right to sleep in any park they choose. Or, if they don't like parks, they can sleep in the gutters. Some Republicans plan to free them from "regimentation," such as sleeping in houses.

This will produce a race of hardy individuals with callouses above their ears, like the Nebraska senator who fathered the move to kill rent controls.

In the hope of preventing these cerebral callouses from spreading throughout Congress, we offer a few words of advice.

Last year was a bad year for strikes. It was so bad that complete industrial stagnation was threatened. Why? Because workers were caught in a vise between rising prices and lagging incomes, following the repeal of the OPA.

There was nothing surprising about that. The Teamsters' Union forecast it years ago when these same Republicans, in the midst of the war, were clamoring for the abolition of all federal controls.

This year will be worse year for strikes if Congress persist in the apparent intention of its leaders to legislate more controls for labor and less controls for everybody else.

The move to kill rent control is only one manifestation of this perverted viewpoint.

If rent controls are removed, rents will double or treble. Every piratical landlord will take instantaneous advantage of the opportunity to make his tenants sweat. It will be the same old squeeze on the workers' pocketbooks.

They won't take it, Mr. Senator!

If it strikes you want, and industrial paralysis, just go ahead with your plans to raise the income of the landlords and reduce the income of the tenants.—The International Teamster.

"Big Business" Should Be Happy

Business profits are soaring again. The stock market feels it's too good to be true and hesitates to go on a speculative "spree." However, all the available facts are encouraging:

Averell Harriman, who is chairman of the board of directors of the Union Pacific as well as Secretary of Commerce, should know a lot about the business outlook. He says there is "little danger of a depression," and uses one unique argument: When everyone is expecting hard times, they seldom materialize!

To back Harriman's optimism, wheat reaches a new 27-year high. Other crops follow. Department stores in New York city report a 25 per cent increase in sales, as compared with 1946.

And here are announcements from representative "Big Business": Du Pont says that in 1946 it had the "largest per share earnings" in history; Goodyear Tire & Rubber admits "best peacetime sales in history," with profits for 1946 almost 300 per cent above 1945.

Armour leads the packers, with Swift second, Wilson third and Cudahy fourth—all did exceptionally well.

With the wages of the dollar increasing by leaps and bounds, why should a worker be criticized when he asks for a little more?—Labor.

THE LAW OF ECONOMIC DETERMINISM

By Raymond Hofses, Editor, Reading Labor Advocate

Socialists hope and strive for a socialized economy under controls that will be democratic. But they know that, democratic or not, the controls are inescapable. Their certainty on the latter point is based upon the law of economic determinism, which few people understand but which everybody—except a few individuals who become martyrs—obeys.

An example of how people, who think they prefer freedom to controls, will welcome controls when freedom conflicts with their personal comforts can be found in the average citizen's reaction to the recent Supreme Court decision against John L. Lewis and the United Mine Workers.

Confronted with the challenge that, so long as we have a private-profit economy, action like that taken against the miners commits the nation to a fascist pattern of life, one American who insists he is a small "d" democrat told me this week that "if Fascism is needed to put coal in our cellars, then we'll have to be Fascists."

And there it is: Mussolini made the trains run on time and the Supreme Court keeps our homes warm. Therefore, regardless of the ideals involved, the people accept controls—so long as controls are compatible with comfort.

In the case against the miners the American people have a sign post that, if they will only read, will tell them where they are heading.

This nation is speeding toward social control of economic forces as surely as any nation on earth. Socialists need no longer argue against the right of owners to do what they want with the resources upon which everybody depends. The right, the power and the necessity of government regulation is now visible to anybody who is able to see anything at all. The only question that the people of this generation are going to decide is whether those controls shall be directed toward the creation of a new freedom or the stabilization of an old slavery.

A calm examination of the situ-

THE MARCH OF LABOR

Progress—For Whom?

A news item has come to the editor's desk which tells a story of progress.

And there are lots of people worried about it.

It seems that the nylon that is being made by the DuPont Corporation is taking the place of cotton and even wool to such an extent that many thousands of people whose prosperity is linked with cotton and wool are threatened with total and continuous unemployment.

Now we deplore the plight that confronts cotton growers and wool ranchers. But after saying that, we think it would be in order to raise the question as to just what the people of this nation can do about progress that threatens the very lives of a great number of people.

We like the question because we think we know the answer. In fact we have been giving the answer to industrial workers for many years when progress in the development of labor-displacing machinery resulted in a dislocation of jobs.

There is only one way to make easier methods, better materials and more efficient machinery serve the interest of every body. That way is to have everybody control it.

That's why we have been urging that the industries of the nation should be socialized and why all wealth should be produced for use instead of for the profit of an owning class.

The nylon process, being owned by the Du Ponts, probably is going to make the DuPonts richer than they are. If it was owned by the community it would make everybody in the community richer and safer.

Well, that's the Socialist answer to the question of whom shall progress benefit. Everybody can take it or leave it. Most people have been leaving it. That's why there are frequent depressions and insecurity and poverty in this wealthy nation.—Reading Labor Advocate.

"Merchants of Death" Still Busy

"The merchants of death are in business at the same old stand," says the "Capital Times" of Madison, most progressive of Wisconsin papers.

It tells about a meeting at Fort Sam Houston, an army post in Texas, where "leading manufacturers of arms and ammunition gave unanimous backing to a continued industrial preparedness program."

"The present agitation for so-called 'preparedness' is backed by the munitions dealers as it always has been," says the "Capitol Times."

"How these 'merchants of death' operated after World War I to kill disarmament was exposed by the old Nye committee.

"Their part in arming Germany and Japan through cartel agreements and sale of munitions and oil, in the critical years leading up to World War II, has been disclosed by official investigations. Now it appears they are back on the same old war track.

Incidentally, they are among the principal boosters for peacetime conscription. That would mean billions for them.—Labor.

Could Only Happen Here

Plan to Cure Booze Habit Without Damning Source

Strange things happen in Washington. Some are so extraordinary that, if they occurred in another city, the officials responsible would be swept out of office. Unfortunately, Washingtonians are helpless because they are voteless.

Just now the city is agitated over a proposal to set up a clinic for the treatment of drunks. It is suggested that liquor dealers be taxed to pay the bill.

This plan is being pushed by Congressman F. E. Hebert (Dem., La.) and is being studied by a House committee.

Nathan S. Kronheim, acknowledged boss of Washington booze interests, says "No" to the proposition. He maintains that those who are responsible for drunkenness should not be compelled to

pay for the rehabilitation of drunks.

The absurdity of creating alcoholics on one side of the street and attempting to cure them on the other side would be amusing if it were not so serious.

The liquor business in Washington is conducted as loosely as in any western mining camp in the old days. This is because city officials are on the most friendly terms with the liquor interests.

The other day members of the House committee did the unusual thing of going to police court to get first-hand information. They witnessed many heartrending sights. The presiding judge said he has been on the bench for 30 years and is frequently confronted by the same unfortunates who came before him when he began his judicial career.

So far as the city is concerned, nothing is being done to aid these victims of booze.

Democracy Must Be Affirmative, Not Negative

It is very easy to talk about being against Communism. It is equally important to believe those things which provide a satisfying and effective alternative. Democracy is that satisfying, affirmative alternative.

Its hope in the world is that it is an affirmative belief, rather than being simply a belief against something else and nothing more.

One of the tenets of democracy that grows out of this central core of a belief that the individual comes first, that all men are the children of God and that their personalities are therefore sacred, carries with it a great belief in civil liberties and their protection, and a repugnance to anyone who would steal from a human being that which is most precious to him—his good name—either by impugning things to him by innuendo or by insinuation. And it is especially an unhappy circumstance that occasionally that is done in the name of democracy. This, I think, can tear our country apart and destroy it if we carry it further.

I deeply believe in the capacity of democracy to surmount any trials that may lie ahead, provided only that we practice it in our daily lives.

And among the things we must practice is that while we seek fervently to ferret out the subversive and anti-democratic forces in the country, we do not at the same time, by hysteria, by resort to innuendo, and smear, and other unfortunate acts, besmirch the very cause that we believe in, and cause a separation among our people—cause one group and one individual to hate another, based on mere attacks, mere unsubstantiated attacks upon their loyalty.—David E. Lilienthal, nominee for chairman, Atomic Energy Commission, before Joint Congressional Committee.

"Weaker Sex" in "Big Business"

Not so long ago the average man thought the average woman wasn't capable of "handling business." Of course, the average man was mistaken. Since the days when our ancestors began to emerge from their caves, and before, women have displayed business acumen.

The trouble was that in those remote times the man had title to the property, even if the woman was responsible for its existence.

Things are changing. In an amazing way, women are becoming the principal stockholders of American "Big Business." Here is an interesting example:

Union Carbide and Carbon is really one of the big corporations. It has stockholders scattered all over the country. Of these, 31,402 are women, and 23,285 are men.

Not only do the women outnumber the men, but they hold almost 100,000 more shares and, therefore, could take over control whenever they saw fit.

Other big corporations make about the same showing. Nevertheless, we continue to talk about the "weaker sex."—Labor.

Poland's War Loses

One year and a half after the cessation of hostilities, the Office of War Reparations, attached to the Polish Ministers' Council, has released figures on Polish war losses. On this occasion, Vice-Minister Wladyslaw Wolski, who heads the Office of War Reparations, held a press conference.

Vice-Minister Wolski disclosed that Polish war losses totaled 258,432,000,000 zlotys (at their pre-war exchange value), which corresponds roughly to 50 billion pre-war dollars. This sum represents 38 per cent of Poland's total national wealth.

"However," added Mr. Wolski, "nobody could possibly figure out the worth of murdered human beings or of destroyed cultural values. These losses are overwhelming and irreparable, and they can best be understood by nations which, like Poland, have suffered from the German terror."

Questioned as a comparison between Polish losses and those sustained by other countries, Mr. Wolski stated that the loss in human lives, that is 6,028,000 persons or 22 per cent of the total population, gives Poland the tragic distinction of ranking highest on the list.

THIS IS IT!

CAPITALIST AMERICA MUST NOW DOMINATE OR DIE
(Reprinted from Reading Labor Advocate, a Socialist Weekly)

When, on Wednesday, March 12, President Harry S. Truman stood before a joint session of the United States Congress to advocate the use of American dollars, materials and military skill to halt what capitalism's editors correctly called "the world march of communism," he was pointing the nation along the course of world empire.

Socialists have long been warning that the economic system under which this nation has been functioning leads inevitably toward imperialism and world struggle.

The profit economy which Americans have been told is "our way of life" MUST expand or die. But where a communist economy is established the road is blocked. If the United States of America is determined to hold fast to an economy of production for sale and profit, then it must establish and maintain a broad field of its operations. There is the contradiction that faces capitalism and the conflict that Americans must accept.

The American people will be blind indeed if they do not quickly see that the \$400,000,000 which Mr. Truman has asked for the purpose of redeeming Greece and Turkey from Soviet influence is only the beginning of a historical era in which American capitalism will be able to extend its life only by the expenditure of ever-increasing treasure and by effectively preventing — by whatever means may be necessary—the spread of Soviet power.

President Truman assured the Congress that he understood the broader implications of the course upon which he wants this nation to embark. It is important that the American people should likewise understand.

What is implied by the entry of American dollars and American military might into the Middle East is:

The United States is now about to take up the burden of empire which war-weakened Britain can no longer carry.

The American people must supply the money and the ever-growing military machine to make its capitalist-imperialist program effective and profitable.

The United States of America, as the sole remaining important nation committed to the principle of capitalism, must challenge Russia as the colossus of controlled economies.

What we are now about to say to the Russian giant is more than: "Communism shall not draw the pattern of world society." We now are faced with the necessity of adding: "Capitalism will!"

And the ultimate "broader implication" is, of course, WAR!

Having pointed the course that capitalism would have to take, we Socialists can not consistently be either surprised or in basic opposition to what is really a fulfillment of our own prophecies.

This, we must reflect, is what the world has been heading toward. It is what we are going to get—taxes, militarism, controls at home and war on a world front—if the people of America are determined to go all the way with the capitalist system.

There is only one way out for the people of America. That way is to use the democratic means they still have to do the job of socializing the American economy which dictators are now doing in other countries.

That way we can at least "do business" with planned economies and controlled people. But otherwise we must oppose them and fight them while we permit ourselves to be beguiled by words that make capitalist exploitation sound like "democracy" and social controls sound like "totalitarianism."

WHAT ABOUT GREECE?

We have a feeling that more than a few Americans are wondering about President Truman's eagerness to send millions of dollars and American munitions to Greece. They have been told, of course, that the failure of this nation to keep the Greeks "free" will result in the growth of Russian influence in that unhappy country. But we are convinced that there are many ordinary citizens who still wonder why this country should spend its money to influence politics so far away from home.

Well, the answer is that these United States is still a capitalist nation. It still seeks its future welfare in the ability of American business to control markets, to export surpluses for profits to use American investment dollars to develop resources in Eurasia.

With a capitalist economy the economics royalists of this nation simply can't afford to be indifferent to the threat of unlimited expansion by the Soviets. For the more the Soviets expand the less room there will be on our shrinking planet for capitalist trade and investment. And unless capitalism can continue to expand, the class society that springs from it must either die or drop all pretense of democracy.

That explains, in a sketchy sort of way, why it is that we Americans are being asked to spend our dollars—to keep out the Russians. Now if we had a Socialist co-operative commonwealth in this country—that is, if the great resources of the United States were being used to produce wealth for use instead of for sale and profit, it wouldn't be nearly so necessary for us to worry about who controls the less-favored portions of the world. Trade with the Greeks wouldn't be so necessary. Neither would it be so terribly important that American dollars and American machinery should be used to sink new oil wells in Iran and thereabouts. Under Socialism we could produce for our own use without worrying too much about foreign trade.

Now if we had a Socialist co-operative commonwealth in this country—that is, if the great resources of the United States were being used to produce wealth for use instead of for sale and profit, it wouldn't be nearly so necessary for us to worry about who controls the less-favored portions of the world. Trade with the Greeks wouldn't be so necessary. Neither would it be so terribly important that American dollars and American machinery should be used to sink new oil wells in Iran and thereabouts. Under Socialism we could produce for our own use without worrying too much about foreign trade.

Now if we had a Socialist co-operative commonwealth in this country—that is, if the great resources of the United States were being used to produce wealth for use instead of for sale and profit, it wouldn't be nearly so necessary for us to worry about who controls the less-favored portions of the world. Trade with the Greeks wouldn't be so necessary. Neither would it be so terribly important that American dollars and American machinery should be used to sink new oil wells in Iran and thereabouts. Under Socialism we could produce for our own use without worrying too much about foreign trade.

Now if we had a Socialist co-operative commonwealth in this country—that is, if the great resources of the United States were being used to produce wealth for use instead of for sale and profit, it wouldn't be nearly so necessary for us to worry about who controls the less-favored portions of the world. Trade with the Greeks wouldn't be so necessary. Neither would it be so terribly important that American dollars and American machinery should be used to sink new oil wells in Iran and thereabouts. Under Socialism we could produce for our own use without worrying too much about foreign trade.

Now if we had a Socialist co-operative commonwealth in this country—that is, if the great resources of the United States were being used to produce wealth for use instead of for sale and profit, it wouldn't be nearly so necessary for us to worry about who controls the less-favored portions of the world. Trade with the Greeks wouldn't be so necessary. Neither would it be so terribly important that American dollars and American machinery should be used to sink new oil wells in Iran and thereabouts. Under Socialism we could produce for our own use without worrying too much about foreign trade.

Astounding

Here is the cold-blooded proposal laid before the Senate Banking Committee by a representative of the Pepsi-Cola Company, soft drink manufacturer:

Remove all controls immediately, abandon rationing and double the price to household consumers.

The thought back of that astounding suggestion may be that if prices are doubled the housewife will buy less, and thus leave that much more for soft drink manufacturers and other industrial users.